Należność pocztowa opłacona ryczałtem

ROLNIK EKONOMISTA

ORGAN
ZWIĄZKU ORGANIZACYJ ROLNICZYCH
RZPLITEJ POLSKIEJ

ROK VI. Nr. 13
WARSZAWA
1. VII. 1931 R.

CENA ZESZYTU 2 ZŁ.

Rok VI. WARSZAWA, dnia 1-go lipca 1931 r. Nr. 13.

ROLNIK EKONOMISTA

ORGAN
ZWIĄZKU ORGANIZACYJ ROLNICZYCH RZPLITEJ POLSKIEJ

KIEROWNIK PISMA: J. GOŚCICKI. REDAKTOR: Dr. T. MINCER.

TREŚĆ:

Program polityki rolnej na rok gospodarczy 1931-32.

Polityka gospodarcza może dawać dodatnie rezultaty jedynie wówczas, jeżeli jest wykonywana według ściśle i wyraźnie sformułowanego programu. Program ten może być z powodzeniem zrealizowany tylko wtedy, gdy jest znany i uznany przez organizacje reprezentujące zainteresowane sfery życia gospodarczego, gdyż zamierzone cele mogą być osiągnięte jedynie zharmonizowanemi i uzgodnionemi wysiłkami czynników państwowych i czynników społeczno-gospodarczych. Jeżeli programu takiego niema, to polityka gospodarcza czynników państwowych nie jest zazwyczaj w stanie kierować w planowy sposób rozwojem stosunków gospodarczych i w sposób bezplanowy stara się bezskutecznie nadążyć za falą życia. W tych bowiem warunkach zarządzenia władz aż nadto często mają charakter odruchowej, nieskoordynowanej, reakcji na przejawy życia, a istniejąca w sferach gospodarczych niepewność co do zamierzeń rządu i zasad, jakiemi się rząd będzie kierował, wyłącza możliwość współpracy rządu i społeczeństwa.

Rolnictwo polskie może być wdzięczne Panu Ministrowi Połczyńskiemu, że dzięki jego inicjatywie został ustalony wyraźny program polityki gospodarczej w zakresie rolniczym na rok przyszły, będący wyrazem uzgodnionych poglądów Ministerstwa Rolnictwa i organizacyj rolniczych.

Program ten został opracowany w czasie trzydniowych narad, jakie się toczyły w Ministerstwie, a w których brali udział reprezentanci najpoważniejszych organizacyj rolniczych i wybitni znawcy życia gospodarczego Polski. Zagajając konferencję p. minister Połczyński w dłuższem przemówieniu nakreślił obraz polityki w zakresie rolnictwa w ubiegłym roku i osiągnięte wyniki. Przemówienie to, charakteryzujące przeszłość i teraźniejszość, stanowiło podstawę i punkt wyjścia dla rozważań i dyskusji dla opracowania programu działania na przyszłość, który, jak każdy program, może być realny wtedy, gdy uwzględnia w należytej mierze stan przeszły i obecny.

W ciągu trzydniowych obrad konferencja

wykonała bardzo poważną pracę, ustalając wyczerpujący program polityki gospodarczej w zakresie kredytu rolniczego, polityki taryfowej, celnej i traktatowej, eksportu zboża i produktów zwierzęcych. Charakterystyczną a zarazem wysoce pocieszającą i dodatnią cechą obrad był wysoki poziom dyskusji oraz daleko idące uzgodnienie opinij i poglądów. Wysoki poziom dyskusji niewątpliwie zawdzięczać należy w znacznej mierze zastosowanej przez Ministerstwo metodzie, polegającej na uprzedniem rozesłaniu do organizacyj rolniczych kwestjonarjusza, zawierającego cały szereg szczegółowych pytań, dotyczących zagadnień, które na konferencji rozstrzygane być miały. Dzięki tej metodzie wypowiadane na konferncji opinje nie miały charakteru nieodpowiedzialnych improwizacji jednostek, lecz były poświęcone uzasadnianiu stanowisk i opinij, jakie zostały ustalone w łonie poszczególnych organizacyj.

Jak zaznaczono wyżej, opinje te w istotnych zasadniczych zagadnieniach były zgodne i sharmonizowane. Świadczy to o ogromnym postępie, jaki się dokonał w zakresie krystalizowania się polskiej myśli rolniczej. Wszyscy biorący czynny udział w życiu rolniczem pamiętają dobrze, jaki chaos panował w tej dziedzinie nie dalej niż przed ośmiu jeszcze laty, jak daleko szły rozbieżności w opinjach na najbardziej elementarne, najbardziej podstawowe zagadnienia polityki rolnej. Rozbieżności te dzisiaj w znacznej mierze zanikły. Z każdym rokiem mamy coraz więcej tez i zasad, które są niekwestjonowanem przez nikogo wspólnem wyznaniem wiary całej myślącej opinji rolniczej.

Różnice poglądów zachodzą obecnie w zakresie zagadnień drugorzędnych, względnie zagadnień nowych, które z natury rzeczy muszą być przedmiotem ścierania się poglądów, gdyż jedynie na tej drodze mogą dojrzeć do syntezy i trafnego rozstrzygnięcia. Tę jednomyślność opinji rolniczej, stanowiącą wymowny dowód dojrzewania myśli społeczeństwa rolniczego i szybkiego przechodzenia z młodzieńczego okresu „sturm und drangperiodu“ do wieku męskiej rozwagi i dojrzałej wiedzy, należy przedewszystkiem zawdzięczać samemu życiu, które dla ludzi umiejących realnie patrzeć na rzeczywistość jest najlepszym nauczycielem. Proces dojrzewania został niewątpliwie przyspieszony znakomicie dzięki temu, że rolnictwo polskie umiało zdobyć się na stworzenie organizacji mającej właśnie na celu uzgadnianie i skoordynowanie opinji tych licznych a różnorodnych organizacyj, jakie istnieją w naszem życiu rolniczem. Praca ta prowadzona konsekwentnie i systematycznie od szeregu lat przez Związek Organizacyj Rolniczych R. P., niewątpliwie dała w tym zakresie ze wszech miar dodatnie rezultaty, co zostało zresztą z uznaniem podkreślone we wstępnem przemówieniu p. Ministra Rolnictwa.

Podejmując pracę nad ustaleniem polityki rolnej na rok przyszły, konferencja musiała zacząć od sformułowania swej opinji o tem, jaką ta polityka była w przeszłości. Opinja ta znalazła swój wyraz w lapidarnem zdaniu, stwierdzającem, że „wytyczne polityki rolnej stosowanej od początku 1930 r. a ustalone w porozumieniu z zorganizowanem społeczeństwem rolniczem, wytrzymały próbę życia i nie wymagają zasadniczych zmian“. Formuła ta niewątpliwie trafnie ujmuje zagadnienie. Nie mówi ona bynajmniej, że rolnictwo polskie znajduje się w pomyślnej sytuacji. Przeciwnie wiemy dobrze, że rolnictwo nasze ugina się pod brzemieniem kryzysu, którego nie zdołały opanować w dostatecznej mierze zastosowane środki. Ten stan rzeczy tłumaczy się tem, że środki te stosowano ilościowo w rozmiarach niedostatecznych, co nie osłabia jedna w niczem słuszności tezy, że wytyczne, a więc zasady państwowej polityki rolnej były słuszne i zgodne z wymaganiami życia. W szczególności, o ile idzie o politykę zbożową, to wymownem potwierdzeniem słuszności tej tezy jest stwierdzony przez p. Ministra w jego wstępnem przemówieniu fakt, że ceny zboża w Polsce utrzymywały się przez cały prawie rok ubiegły na poziomie wyższym od cen w innych krajach eksportujących zboże. Racjonalne zasady polityki rolnej muszą być zatem i na przyszłość utrzymane. Zasady te polegają na przywróceniu opłacalności produkcji rolniczej, co może być osiągnięte przedewszystkiem przez konsekwentną ochronę celną naszej własnej produkcji i bezwzględne przestrzeganie zasady wolnego wywozu produktów rolnych, który powinien korzystać z jaknajszerszego i najwszechstronniejszego poparcia. Jednocześnie, wobec ujemnych rezultatów, jakie dają warsztaty rolne w ostatnich dwóch latach i wynikającego stąd przeciążenia rolnictwa zobowiązaniami krótkoter-

minowemi, prace mające na celu konwersję względnie likwidację istniejących długów krótkoterminowych powinny być nadal prowadzone.

Wychodząc z tych założeń, konferencja powzięła cały szereg uchwał, będących w swym całokształcie szczegółowym programem polityki na przyszły rok gospodarczy. Uchwały te, jak słusznie podniósł w swem przemówieniu końcowem p. Minister Rolnictwa, są nacechowane w wysokim stopniu daleko idącym realizmem i trzeźwością.

I.

W zakresie polityki kredytowej Konferencja stanęła przed dwoma zasadniczemi problemami: w jaki sposób byłoby możliwe przyniesienie ulg rolnictwu przez obniżenie kosztów kredytu, a następnie, czego należy dokonać dla przygotowania planowej konwersacji zobowiązań krótkoterminowych na kredyt średnio- lub długoterminowy.

Wbrew utrwalonym dotychczas mniemaniom o pożyteczności obowiązującego prawa o ściganiu lichwy pieniężnej, Konferencja wypowiedziała się za zniesieniem tych przepisów, wychodząc z założenia, że przepisy te w praktyce krępuje jedynie instytucje kredytowe, powstrzymują napływ kapitałów do nich i tem samem ograniczają ilość środków, któremi mogą one rozporządzać. Jedynym zatem skutkiem dzisiejszego stanu prawnego są osłabienie instytucyj kredytowych, co jest istotną szkodą dla produkcji rolnej, oraz wzmożenie zadłużenia rolniczego na tak zwanym „rynku ulicznym", to znaczy poza instytucjami kredytowemi, gdzie wpływy wszelakich zarządzeń reglamentujących stopę procentową nie są w stanie sięgnąć.

Zagadnieniem bolącem, które niejednokrotnie było podnoszone przez sfery rolnicze, jest uporządkowanie i skoordynowanie działalności lokalnych instytucyj kredytowych oraz poddanie gruntownej analizie obecnego systemu rozprowadzania kredytów rolnych. W odpowiedniej uchwale, której treść podajemy poniżej, Konferencja wskazała na konieczność szczegółowego zbadania tego zagadnienia, przez specjalną komisję, powołaną przez zainteresowane Ministerstwa. Zracjonalizowanie systemu rozprowadzania kredytów rolniczych dokonane w myśl zaleceń tej komisji powinno doprowadzić do potanienia kosztów ich rozprowadzania, a co za tem idzie — przynieść ulgę produkcji.

Z obniżeniem kosztów kredytu, z którego zmuszeni są korzystać rolnicy, wiąże się również przymusowe stawianie rolników w roli kredytodawców wobec organów państwowych. Dziwnem może się wydawać, że o tego rodzaju zjawisku można mówić w dobie ciężkiego kryzysu rolniczego, jednakowoż życie przynosi z sobą takie dziwne sytuacje. Mianowicie niektóre organy państwowe — jak stwierdziła Konferencja — nie wywiązują się terminowo ze swych zobowiązań wobec rolników i wobec organizacyj handlowych rolniczych, zmuszając w ten sposób do udzielania sobie kredytu bezprocentowego. Dzieje się to w momencie, kiedy sami rolnicy nie mogą częstokroć związać końca z końcem i wypłacić się z własnych zobowiązań, a zmuszeni są płacić bardzo wygórowane odsetki od zaciąganych pożyczek oraz nie mniej wygórowane kary za zwłokę od zalegających należności państwowych czy innych publiczno-prawnych. Usunięcie takich zwłok w wypłacie należności rolniczych niewątpliwie podniesie zdolność do terminowego wypłacania się rolnictwa i zmniejszy ciężary z tytułu zaciągniętych kredytów, bo zmniejszy rozmiary koniecznego kredytu.

Drugą grupę zagadnień, które stanęły przed konferencją, stanowiły — jak to zaznaczyliśmy — sprawy, związane z konwersją zadłużenia krótkoterminowego, które wskutek kryzysu nie może być w umówionych pierwotnie terminach spłacone. Zadłużenie takie musi zostać w tej czy innej formie skonwertowane na zobowiązania długo- lub średnioterminowe. Zasadę uporządkowania finansów rolniczych na tej przedewszystkiem drodze postawiła jeszcze Konferencja organizacyj rolniczych, zwołana przez p. Ministra Rolnictwa w maju r. ub. Ostatnia Konferencja, nie tylko, że w pełni podtrzymała tę zasadę, ale poszła nawet tak daleko, że wypowiedziała się za ograniczeniem udzielania kredytów inwestycyjnych w nadchodzącym roku gospodarczym 1931/32 tylko do wypadków szczególnie uzasadnionych, rozumiejąc przez to, że wszelkie środki finansowe muszą przedewszystkiem pójść na cele konwersji. W innych swych uchwałach Konferencja rozwija główne wytyczne dla technicznego przygotowania planowej konwersji, wskazując na konieczność szybkiego rozpoczęcia prac przy-

gotowawczych. Na szczególną uwagę zasługuje wysunięty postulat ustalenia przez głównych wierzycieli rolniczych wspólnej jednolitej polityki prolongacyjnej w stosunku do tych kredytów rolniczych, które wskutek kryzysu nie mogą być w pierwotnym swym terminie spłacone. Problem to niezmiernie doniosły nie tylko dla samych dłużników, lecz także i dla wierzycieli, a dzisiejszy stan rzeczy pod tym względem nie zawsze jest zadawalający. Ustalenie jednolitej metody postępowania przy spłacie czy to kredytów krótkoterminowych, czy też zaległości wobec instytucyj publiczno-prawnych, może bardzo skutecznie dopomóc rolnikom do wypłacenia się, a ich wierzycielom do odzyskania swych należności i tem samem obu stronom znaczną przynieść ulgę. Konferencja oczywiście nie mogła wchodzić w szczegóły merytoryczne takiej polityki prolongacyjnej, ograniczyła się zatem do postawienia jedynie zasady, wypowiadając się jednocześnie za utworzeniem porozumienia głównych wierzycieli rolniczych, które opracowałoby i wykonało to zadanie.

Wobec tego wreszcie, że zarysowują się możliwości uzyskania środków zagranicznych na cele konwersyjne, a to dzięki organizowaniu Międzynarodowego Banku dla Hipotecznego Kredytu Rolnego w Genewie, Konferencja podkreśliła konieczność bezzwłocznego podjęcia prac nad przystosowaniem naszego aparatu kredytu hipotecznego rolniczego do wymagań tego Międzynarodowego Banku. W tym celu Konferencja uważa za nieodzowne powołania odpowiedniej komisji, która miałaby zbadać, co należy przedsięwziąć, aby nasze instytucje kredytu ziemskiego do wymagań zagranicznych dostosować.

II.

W zakresie polityki zbożowej Konferencja stwierdziła przedewszystkiem, że działalność P. Z. P. Z. w bieżącym roku gospodarczym dała dodatnie rezultaty. Akcja ta musi być zatem prowadzona i nadal w roku przyszłym, stosując w możliwie szerokim zakresie metodę decentralizacji zakupu w oparciu o sprawnie działający aparat handlu spółdzielczego, przy jednoczesnem zbieraniu nadwyżek gromadzących się na giełdach krajowych. Stosowany w roku zeszłym system zwrotu ceł musi być również bezwzględnie utrzymany. Dotychczas stosowana wysokość zwrotu ceł dla zbóż i produktów przemiału jest niewystarczająca dla podniesienia cen wewnętrznych do poziomu pokrywającego koszty produkcji. Licząc się jednak z realnemi możliwościami Skarbu Państwa, Konferencja nie wysunęła żądania ogólnego podniesienia premij, zwracając jedynie uwagę na potrzebę silniejszej interwencji w kierunku podniesienia cen pszenicy. Wysokość zatem zwrotu ceł winna wynosić — zdaniem Konferencji — 6 zł. dla żyta, jęczmienia i owsa, 12 zł. dla pszenicy, 12 zł. dla mąki przednich gatunków i kasz, 8 zł. dla śruty i mąki poślednej. Działalność Związku Eksporterów Zboża spotkała się z przychylną oceną Konferencji, która się wypowiedziała za utrzymaniem tej instytucji i na przyszłość.

Uznając metodę porozumień międzynarodowych krajów eksportujących zboża i inne produkty rolnicze za wysoce dodatnią i pożyteczną, Konferencja wypowiedziała pogląd, by polityka nasza i nadal dążyła do stosowania tej metody we wszelkich dziedzinach międzynarodowego obrotu produktami rolniczemi. Zgodnie z tem założeniem należy dążyć do zrealizowania uchwał konferencji belgradzkiej z maja r. b. oraz dążyć do odnowienia na rok przyszły umowy żytniej z Niemcami, przeprowadzając jednak przytem zmiany ściśle w uchwałach sprecyzowane. Do współdziałania w uregulowaniu rynku żytniego należy powołać i Rosję. W razie gdyby umowy z Niemcami i Rosją z jakichkolwiek powodów nie mogły dojść do skutku, należy utrzymać jednak zasadę koncentracji podaży naszego żyta na zagranicę.

Rozważając zagadnienie budowy elewatorów, Konferencja wypowiedziała się za budową elewatora kosztem Państwa w Gdyni i udzieleniem daleko idącego poparcia ze strony Państwa dla wszelkiej inicjatywy prywatnej, zmierzającej do budowy lokalnych magazynów zbożowych. Wreszcie, o ile idzie o zagadnienia formy handlu zbożowego, to Konferencja wypowiedziała się za koniecznością podjęcia przez rolnicze organizacje spółdzielcze skupu zboża na targach małomiasteczkowych oraz za stosowaniem formy komisowej sprzedaży zboża, przyczem operacje te powinny być wolne od podatku obrotowego i korzystać z odpowiedniego kredytu.

III.

Dotychczasowe zasady polityki gospodarczej w stosunku do eksportu zwierząt rzeź-

nych i produktów uboju Konferencja uznała za celowe i słuszne, wypowiadając zarazem szereg dezyderatów na przyszłość. W dezyderatach tych szczególnie silnie jest podkreślona konieczność utrzymania dotychczasowych rynków zbytu i zdobycia nowych drogą zawarcia odpowiednich umów celnych i weterynaryjnych, względnie przeprowadzenia odpowiednich zmian w umowach obecnie obowiązujących. Wychodząc z założenia, że eksport naszych produktów hodowlanych nie powinien przybierać jednostronnego charakteru, lecz przeciwnie, że wskazane jest jaknajwiększe zróżniczkowanie wywozu, Konferencja wypowiedziała się za podjęciem starań w celu skupienia istniejących dziś odrębnie związków i syndykatów w jeden ogólno-polski związek eksporterów zwierząt rzeźnych i produktów uboju. Na terenie międzynarodowym należy podjąć wstępne prace mające na celu porozumienie państw eksportujących produkty hodowlane. Konferencja stwierdziła również pomyślne wyniki pracy służby weterynaryjnej, podkreśliła konieczność dalszej pracy nad racjonalizacją eksportu i zwróciła uwagę na ścisły związek, jaki istnieje pomiędzy eksportem a usprawnieniem handlu wewnętrznego produktami hodowlanemi. Działalność Syndykatu Eksporterów Trzody Chlewnej i Bydła została uznana za korzystną dla rolnictwa. Silny nacisk Konferencja położyła na konieczność dalszej troskliwej opieki nad tranzakcjami pionierskiemi.

W zakresie przemysłu przetwórczego Konferencja wypowiedziała się za kontynuowaniem polityki sprzyjającej rozwojowi przemysłu bekonowego i utrzymaniem stosowanego obecnie systemu zwrotu cła. Jednocześnie wszakże Konferencja zwróciła uwagę na brak kontaktu pomiędzy przemysłem bekonowym a rolnictwem, co powinno być usunięte drogą wprowadzenia do władz związku bekonowego przedstawicieli rolnictwa. Kontrola nad produkcją i eksportem bekonów w Polsce powinna być wzmocniona, aby w ten sposób podnieść jakość wywożonego towaru, a przy odbiorze surowca przez bekoniarnie należy dążyć do płacenia ceny wyższej za sztuki typu wyraźnie bekonowego. Przemysł wędliniarski powinien również — zdaniem Konferencji — korzystać nadal z dotychczasowej pomocy i poparcia, a dla stworzenia warunków sprzyjających rozwojowi przemysłu tłuszczowego Konferencja wypowiedziała się za utrzymaniem dotychczasowej ochrony celnej oraz za zniesieniem ulgi celnej na smalec nierafinowany.

Analizując sytuację w zakresie eksportu koni, Konferencja oceniła w sposób dodatni wysiłki organizacyjne, jakie zostały dokonane przez powołanie do życia Polskiej Spółki dla Handlu i Eksportu Koni, wskazała na potrzebę obniżenia taryf kolejowych oraz zwróciła uwagę na konieczność podjęcia pertraktacyj z Francją w celu uzyskania łatwiejszego dostępu naszego eksportu na rynek francuski.

Upośledzoną organizacyjnie dziedzinę eksportu stanowi wywóz drobiu, który — biorąc pod uwagę taniość pasz — możnaby rozwinąć na bardzo szeroką skalę. Głównem niedomaganiem w tym zakresie jest brak dobrej organizacji zbytu. Podjęcie pracy nad racjonalną organizacją tego wywozu wymaga jednak, jak i w wielu innych dziedzinach eksportu rolniczego, zastosowania przymusu organizacyjnego. Konferencja wypowiada się za użyciem tego środka w formie cła wywozowego, wyrażając jednocześnie opinję, że zapoczątkowana w ten sposób reglamentacja wywozu powinna być narazie wyzyskana przedewszystkiem w kierunku selekcji eksporterów i scentralizowania eksportu. Standaryzacja wywożonego drobiu, zwłaszcza w stanie żywym, jest zagadnieniem dalszej przyszłości. Charakter eksportu powinien stopniowo ulec zmianie tak, aby zamiast drobiu żywego eksportować drób bity, co wymaga odpowiedniego rozwoju tuczarni i rzeźni drobiu, jak również należytego zorganizowania hodowli. Zapoczątkowaną organizację wywozu gęsi na podstawie cła wywozowego Konferencja uznała zasadniczo za wskazaną, stwierdzając jednak, że niedawno utworzony Związek Eksporterów Drobiu, będący w obecnej formie jednostronną organizacją eksporterów, musi ulec odpowiedniej reorganizacji tak, aby do władz tego związku weszli przedstawiciele rolnictwa.

Sytuacja w zakresie eksportu masła jest o tyle pomyślniejsza w porównaniu z innemi gałęziami eksportu rolniczego, że spółdzielcze centrale mleczarskie zdołały już skupić w swem ręku 75% ogólnego wywozu. Podniesienie jakości naszego eksportu wymaga przedewszystkiem podwyższenia poziomu produkcji, na co Konferencja zwróciła szcze-

gólną uwagę, wskazując na cały szereg środków prowadzących do tego celu. Praca ta byłaby w znacznej mierze ułatwiona, gdyby została wprowadzona w życie w bliskim czasie pełna standaryzacja wywożonego masła, gdyż — zdaniem Konferencji — dotychczasowe przepisy standaryzacyjne są niewystarczające. Uznając potrzebę koncentracji eksportu masła, Konferencja wypowiedziała się za jaknajściślejszem porozumieniem pomiędzy istniejącemi w Polsce spółdzielczemi centralami handlowemi. Poza tem uchwały Konferencji zwracają uwagę na konieczność utrzymania stosowanego dotychczas systemu zwrotu cła, obniżenia taryf kolejowych i zwiększenia ilości wagonów chłodni oraz należytego uwzględnienia eksportu masła w naszej polityce traktatowej.

W wywozie jaj nasze organizacje rolniczo-handlowe biorą bardzo mały udział. Dla podniesienia jakości wywożonego towaru należy — zdaniem Konferencji — podjąć usiłowania w kierunku właściwego zorganizowania hodowli, z drugiej zaś ściślejszego zreglamentowania eksportu przez selekcję firm eksportujących i wzmocnienie kontroli nad eksportowanym towarem. Dalej należy zmienić podstawę obliczeń standartów oraz wprowadzić w bliskiej przyszłości zakaz wywozu jaj brudnych. Konieczne są również odpowiednie ulgi taryfowe. W zakresie organizacji handlu wewnętrznego należy dążyć do zorganizowania systemu skupu jaj na wagę. Stojąc na stanowisku, że praca nad podniesieniem naszego eksportu musi iść w parze z pracą nad podniesieniem produkcji, Konferencja uznała, że kontrola nad eksportem powinna być powierzona temu resortowi, który czuwa nad organizacją produkcji. W myśl tej zasady Konferencja wypowiedziała się nad skoncentrowaniem nadzoru nad wywozem wszystkich artykułów rolniczych, a przedewszystkiem masła i jaj, w rękach Ministerstwa Rolnictwa. Omawiając wreszcie zagadnienia chłodnictwa, mające tak duży wpływ na organizację eksportu produktów zwierzęcych, Konferencja stwierdziła, że uruchomienie chłodni w Gdyni jest dużym krokiem naprzód, że administracja chłodni powinna pozostawać niepodzielnie w ręku polskiem, że należy nadal prowadzić systematyczną pracę nad budową zakładów i urządzeń chłodniczych.

IV.

W zakresie polityki celnej Konferencja stwierdziła, że obecna ochrona celna czterech głównych zbóż jest wystarczająca, a jednocześnie zwróciła uwagę na konieczność podniesienia stawek celnych na szereg innych artykułów zarówno pochodzenia roślinnego jak i zwierzęcego. Zarazem wypowiedziano się za jak najszybszem wprowadzeniem w życie nowej taryfy celnej. Szczególną uwagę poświęcono rozszerzeniu wewnętrznego rynku zbytu dla krajowych surowców włókienniczych. W tym celu wypowiedziano się za koniecznością wprowadzenia należytej ochrony celnej na len i konopie oraz szczegółowego zbadania całokształtu surowców włókienniczych w kierunku osiągnięcia pełnej samowystarczalności w tym zakresie. Co się tyczy obrotu paszami Konferencja wypowiedziała się za stosowaniem polityki liberalnej i przeciwko stosowaniu ceł zarówno przywozowych jak i wywozowych. Uchwalono również szereg wyczerpujących rezolucyj, ustalających zasadę postępowania przy stosowaniu systemu stałych zwrotów ceł oraz systemu czasowego popierania eksportu produktów pochodzenia rolniczego.

Stwierdzając wreszcie coraz większe trudności, jakie napotyka nasz eksport rolniczy na rynkach zbytu, Konferencja z całym naciskiem podkreśliła doniosłość jaknajpełniejszego uwzględnienia interesów eksportu rolniczego przy zawieraniu umów handlowych.

V.

W zakresie taryf kolejowych przed Konferencją stanęło do rozstrzygnięcia pytanie, czy konstrukcja taryf powinna popierać z jednej strony eksport płodów rolnych, z drugiej zaś przetwórczość ich za pomocą tańszego taryfowania przewozów do stacyj granicznych oraz do zakładów przetwórczych. Kwestja ta nie budziłaby najmniejszego sporu, gdyby nie to, że każda ulga taryfowa powoduje podrożenie taryfy normalnej, dotyczącej obrotu wewnętrznego. Niewątpliwie rolnik, odstawiający zboże koleją do krajowych ośrodków konsumcyjnych, ponosi pewien ciężar z tego tytułu, że inny, przesyłając je do portów, płaci za przewóz mniej, niżby to z odległości wynikało. Dotyczy to samo i różnicy pomiędzy wysyłką produktu na rynek w stanie surowym a przewozu go na przerób dalszy do przetwórni, co zwłaszcza

często zachodzić musi w produkcji hodowlanej (przesyłki do mleczarń, bekoniarnie etc). Pozornie przeciętny rolnik wysyłający bezpośrednio produkt surowy na rynek, traci. W istocie jednak odnosi poważną korzyść, gdyż możność eksportu i ułatwienie przetwórczości są czynnikami, ustalającemi wyższą cenę tego produktu, od tej, jaka ukształtowałaby się wówczas, gdyby te dodatkowe a poważne okazje sprzedaży były utrudnione. W obecnym zaś okresie nadprodukcji są one niekiedy decydujące, a zawsze doniosłe.

Z reguły tej poczyniły jednak organizacje rolnicze i ich Związek pewne wyjątki. Odrzuciły takie uprzywilejowanie przetwórczości, ażeby produkt przerobu był taniej przewożony od surowca. Odrzuciły również jednomyślnie wszelkie przywileje dla importu produktów rolnych w celach przetwórczych. Mówiono o ryżu, kukurydzy, ale bodaj czy to samo nie dotyczy i surowców włókienniczych. Odrzucono wreszcie udzielenie ulg na przewóz do przetwórni ze stron dalszych takich produktów rolnych, które przetwórnia ma na miejscu, bo w żądaniach takich chodzi zazwyczaj przetwórniom nie o dowóz tych produktów, lecz raczej o obniżenie cen lokalnych.

Na kilkudziesięciu członków Państwowej Rady Kolejowej rolnictwo jest dotychczas reprezentowane zaledwie kilkoma głosami, zawsze zresztą traktowanemi życzliwie zarówno przez pozostałych członków Rady, jak i przez Ministerstwo Komunikacji. Dzięki też temu w ciągu dziesięcioletniego istnienia Rady Kolejowej reprezentanci życia rolniczego zdołali przeprowadzić wiele doniosłych postulatów. Tem niemniej ilościowe przedstawicielstwo interesów rolniczych w Państwowej Radzie Kolejowej nie może być uznane za wystarczające, nie odpowiada bowiem znaczeniu, które gałąź posiada w strukturze naszego życia gospodarczego i dlatego też Konferencja z naciskiem podkreśliła konieczność wzmocnienia przedstawicielstwa rolniczego w Radzie Kolejowej.

Za największą zasługę reprezentacji rolniczej w Państw. Radzie Kolejowej poczytać należy doprowadzenie organizacyj rolniczych i przemysłowo-rolnych, ogólnych i dzielnicowych do kompromisu w sprawie taryf zbożowo-mącznych, kompromisu uznanego przez Min. Komunikacji i wprowadzonego w życie. Spór toczył się o różnicę taryfy zbożowej i mącznej, a tyle było stanowisk w tej sprawie, ile województw w Rzeczypospolitej. Kilka lat pracy Związku Org. Roln. w tej dziedzinie poświęcono uzgodnieniu tych stanowisk, które ostatecznie — z ustępstwami stron wszystkich — nastąpiło. Obecna taryfa uznaje — jak wiadomo — równość opłat za przewóz zboża i mąki ze specjalnemi ulgami dla województw wschodnich i połudn.-wschodnich.

Konferencja wypowiedziała się za utrzymaniem w całej pełni tego kompromisu, stwierdzając, że obecna konstrukcja taryf zbożowo-mącznych nie wykazała poważniejszych usterek, które usprawiedliwiałyby konieczność jej zrewidowania.

Gwałtowna zniżka cen podstawowych produktów rolniczych, którą obserwujemy w przeciągu ostatnich dwóch lat, zbiegła się ze znacznem podwyższeniem taryf kolejowych, co doprowadziło do zgoła niewspółmiernego obciążenia przewożonych produktów kosztami przewozu. W wyniku włożyło to dodatkowy ciężar na twórczość rolną w momencie ciężkiego kryzysu, a niewątpliwie przyczyniło się w stopniu wydatnym do osłabienia intensywności przewozu produktów rolniczych. Biorąc powyższe zjawiska pod uwagę, Konferencja wypowiedziała się za dostosowaniem taryfy przewozowej do obecnego poziomu cen produktów rolnych, zastrzegając się równocześnie przeciwko dalszym podwyżkom za przewóz produktów rolniczych pochodzenia krajowego.

Wreszcie Konferencja wypowiedziała się za utrzymaniem ulg taryfowych przy przewozie nasion kwalifikowanych, jako też za wyposażeniem taboru P. K. P. w odpowiednią ilość wagonów-chłodni nowoczesnego systemu oraz wagonów kilkopodłogowych dla przewozu drobnego inwentarza.

* * *

Jak z powyższego widać, a co stwierdzają przytoczone uchwały Konferencji, zorganizowana opinja rolnicza zadania swoje spełniła. Wyniki Konferencji stanowią nie fragment, nie oderwany wycinek zagadnienia, lecz zwartą całość, która tworzy podstawę dla konsekwentnego programu gospodarczego rolniczego na rok przyszły. Sądzimy, że wyniki tej Konferencji odpowiadają najzupełniej wymaganiom postawionym przez p. Premjera, odznaczają się bowiem nie tylko umiarem, ale całkowitem zrozumieniem ogólnej sytuacji gospodarczej kraju.

Postulaty wysunięte przez opinję rolniczą mogą być zatem, i mamy nadzieję, że będą już w najbliższym czasie wprowadzone w życie. Tego rolnictwo całego kraju oczekuje od Rządu.

Poniżej podajemy pełny tekst uchwał Konferencji.

REZOLUCJE

przyjęte przez Konferencję w Ministerstwie Rolnictwa w sprawie zasad polskiej polityki rolnej w roku gospodarczym 1931/32 w dn. 16—18 czerwca 1931 r.

Konferencja stwierdza, że wytyczne państwowej polityki rolnej, stosowane od początku 1930 r., a ustalone w porozumieniu z zorganizowanem społeczeństwem rolniczem, wytrzymały próbę życia i nie wymagają zasadniczych zmian. Utrzymywać należy zatem zasadę daleko idącej ochrony naszych produktów rolnych na rynku wewnętrznym i nadal stosować wszelkie środki, mogące zapewnić możliwie najkorzystniejsze spieniężenie istniejących nadwyżek eksportowych.

W tym celu winien być przedewszystkiem utrzymany system zwrotu ceł przy wywozie zboża i pewnych artykułów hodowlanych, i winny być kontynuowane wysiłki, zmierzające do zracjonalizowania naszego eksportu.

Ponieważ polskie przesilenie rolnicze ma swe źródło nietylko w depresji cen światowych, ale również w charakterystycznem dla wschodniej Europy nadmiernem obciążeniu rolnictwa krótkoterminowym długiem, będącym naturalnym wynikiem dwuletniej deficytowej gospodarki w kraju ubogim w kapitały, więc problematy kredytowe wysuwają się obecnie na czoło zadań bieżącej polityki rolnej. Dlatego też winny być kontynuowane wysiłki, zmierzające do konwersji, bądź też likwidacji istniejącego długu krótkoterminowego. Prace prowadzone w tym kierunku winny być możliwie systematyczne i programowe.

Wychodząc z powyższych założeń, Konferencja, reprezentująca zorganizowane społeczeństwo rolnicze, stwierdza, że w jego przekonaniu państwowa polityka rolna winna w r. 1931/32 kierować się następującemi wytycznemi:

Polityka kredytowa.

1. Konferencja, stwierdzając konieczność racjonalizacji zaopatrywania rolnictwa w kredyt, jak również potanienia kosztów kredytu, wypowiada się za powołaniem przez zainteresowane Ministerstwa Komisji, któraby niezwłocznie podjęła prace, celem wskazania dróg uporządkowania i koordynacji działalności lokalnych instytucyj kredytowych oraz obecnego systemu rozdziału kredytów rolniczych.

2. Uznając konieczność porozumienia się głównych wierzycieli rolnictwa, zarówno dla celów przygotowania konwersji, jak i stworzenia ewidencji obciążeń rolnictwa, ustalenia zasad wspólnej polityki kredytowej oraz ewentualnego scalenia zadłużeń poszczególnych rolników, Konferencja uchwala prosić Pana Ministra Rolnictwa o zorganizowanie w tej mierze:

a) stałego porozumienia centralnych instytucyj publicznych, banków państwowych i prywatnych, instytucyj spółdzielczych kredytowych i handlowych oraz właściwych organizacyj rolniczych i spółdzielczych;

b) zebrania ewidencji, dotyczącej obciążenia mniejszej i większej własności w drodze odpowiedniej akcji, przeprowadzonej na prowincji.

Zważywszy również konieczność uporządkowania stanu finansowego drobnych warsztatów rolnych, dla których środki wyżej wskazane nie w pełni będą mogły być zastosowane, Konferencja wypowiada się za wzmocnieniem zdolności kredytowej spółdzielczych instytucyj rolniczych, które będą musiały wziąć na swe barki trud sanacji finansowej drobnego rolnictwa.

3. Konferencja zwraca uwagę, że częściowa likwidacja obdłużeń warsztatów folwarcznych może być przeprowadzona w drodze ułatwienia obrotu ziemią. W tym celu oprócz dostarczenia kredytów parcelacyjnych Konferencja wypowiada się za poczynieniem ułatwień oraz usunięciem istniejących przeszkód, krępujących tę akcję.

4. Stwierdzając, że kredyt pod zastaw zboża w bieżącym roku gospodarczym przyniósł korzyść ogółowi rolników, odegrał bowiem rolę dodatnią w regulowaniu podaży zbóż na naszym rynku wewnętrznym, że zatem należy uznać formę kredytu jako pierwszorzędny czynnik racjonalnej polityki zbożowej, bez którego nie można uporządkować obrotu zbożowego, Konferencja wypowiada się za koniecznością:

a) bezwzględnego utrzymania w r. 1931-32 tej formy kredytu i to w dostatecznie szerokich rozmiarach,

b) rozpoczęcia akcji udzielania tego kredytu z chwilą rozpoczęcia żniw, t. j. już w lipcu,

c) rozłożenia terminów spłaty tego kredytu na raty miesięczne, poczynając od stycznia roku 1932 do połowy lipca tegoż roku,

d) sharmonizowania spłat tego kredytu z akcją interwencyjną zakupu zboża oraz ułatwienia prolongat spłat w wypadkach nadmiernej podaży zboża,

e) obniżenia w miarę możności kosztów z udzielaniem kredytu zastawowego związanych.

Wobec tego, że kredyt zastawowy ze względu na swe koszty uboczne jest niedostępny dla drobnych i średnich warsztatów rolnych i nie może regulować podaży zboża, pochodzącego z tych źródeł, Konferencja uważa za nieodzowne rozwinięcie w roku 1931-32 na szerszą skalę niż dotychczas skalę kredytów zaliczkowych na zboża.

Konferencja zwraca się do Pana Ministra Rolnictwa z prośbą o podjęcie kroków, zmierzających ku uzyskaniu na cele powyższe odpowiednich środków wewnętrznych lub zagranicznych. Jednocześnie Konferencja wskazuje na konieczność prowadzenia ścisłej kontroli nad przedmiotami zastawu i zastosowania z całą surowością przewidzianych sankcyj karnych wobec dłużników, którzy dopuściliby się usunięcia przedmiotu zastawu.

5) Konferencja uznaje doniosłe znaczenie dla rolnictwa polskiego akcji, podjętej celem uruchomienia międzynarodowych kredytów rolniczych i wyraża podziękowanie Rządowi za tak energiczne poprowadzenie tej akcji.

Wobec tego zaś, że Międzynarodowy Bank Kredytu Rolnego ma prowadzić swoją działalność za pośrednictwem krajowych instytucyj kredytu hipotecznego rolniczego, Konferencja uważa za nieodzowne natychmiastowe powołanie przez zainteresowane Ministerstwa komisji przy udziale zainteresowanych czynników gospodarczych w celu zbadania, jakie środki muszą być użyte, aby polski aparat kredytu hipotecznego mógł w całej rozciągłości dostosować się do wymagań międzynarodowego rynku finansowego. Jednocześnie Konferencja uważa za rzecz kardynalnej wagi, aby praca ta podjęta była bez zwłoki i ukończona i wyniki jej sfinalizowane najpóźniej z chwilą rozpoczęcia działalności Międzynarodowego Banku tak, aby rolnictwo polskie mogło skorzystać już z pierwszych pożyczek, które ten Bank będzie udzielał.

Nadto Konferencja Rolnicza uważa za rzecz wysoce doniosłą i pilną podjęcie przez Ministerstwo Rolnictwa odpowiednich kroków w kierunku przyspieszenia i ułatwienia wywoływania i urządzania hipotek drobnych i średnich gospodarstw rolnych.

6. Konferencja, zważywszy na obecną sytuację finansową, stwierdza, iż ogólną wytyczną polityki kredytowej winno być, między innemi, w przyszłym roku gospodarczym ograniczenie udzielania kredytów inwestycyjnych do wypadków o szczególnie ważnem uzasadnieniu.

7. Zważywszy, że obowiązująca reglamentacja stopy procentowej w drodze przepisów prawnych powstrzymuje napływ wolnych kapitałów do instytucyj kredytowych, co jest wysoce szkodliwe z punktu widzenia uporządkowania wewnętrznego rynku pieniężnego, że ogólne przepisy prawa cywilnego i karnego wystarczają dla ścigania lichwy, Konferencja wypowiada się za uchyleniem obowiązującego rozporządzenia o lichwie pieniężnej.

8. Wobec zupełnego wyczerpania gotówkowego i ciężkiego położenia finansowego rolnictwa, Konferencja zwraca się do właściwych organów państwowych z usilną prośbą, aby wszelkie należności rolników i handlu rolniczego jako to: należności z tytułu dostaw do Monopolu Spirytusowego, kredytów meljoracyjnych, zwrotu cła i t. p. były regulowane bez zwłoki we właściwych terminach.

9. Ze względu na konieczność sanacji zadłużenie rolnictwa na ziemiach wschodnich Konferencja uważa za jedno z pilnych zagadnień likwidację należności od Rządu za ziemie, przejęte na osadnictwo wojskowe, a w pierwszym rzędzie przez wyrównanie wszelkich zaległości podatkowych i innych zadłużeń wobec instytucyj państwowych.

Polityka zbożowa.

1. Wychodząc z założenia, że działalność P. Z. P. Z. w bieżącym roku gospodarczym dała dodatnie rezultaty, wpływając zwyżkowo na poziom cen i zapewniając pełną skuteczność systemu premji, Konferencja wypowiada opinję, że akcja P. Z. P. Z. musi być prowadzona i nadal w roku przyszłym, obejmując obszar całego Państwa i dążąc do racjonalnego wyrównania cen lokalnych z cenami przez giełdy notowanemi. W tym celu należy stosować w możliwie szerokim zakresie metodę decentralizacji zakupu w oparciu o sprawnie funkcjonujący aparat handlu zbożowego, spółdzielczego i rolniczo-handlowego, przy jednoczesnem zbieraniu nadwyżek, zjawiających się na krajowych giełdach. Przyczem należy dążyć do tego, by zakupy P. Z. P. Z. miały zawsze swój wyraz w notowaniach giełdowych.

Zakupy zboża przez P. Z. P. Z. winny być rozpoczęte możliwie wcześnie, bezpośrednio po żniwach. Sprzedaż i likwidacja zapasów P. Z. P. Z. winny z reguły odbywać się na rynkach zewnętrznych a na rynkach wewnętrznych w momentach hossy, gdy ceny wewnętrzne zaczynają zbliżać się do cen oclonego importu.

Akcja P. Z. P. Z., zmierzająca do oderwania cen wewnętrznych od cen światowych i utrzymania cen przednówkowych na poziomie odpowiednio wyższym od cen pożniwnych, może i powinna być podjęta po wyeksportowaniu nadwyżek i po ustaleniu się zwyżkowej tendencji cen na rynku wewnętrznym.

P. Z. P. Z. winny posiadać dostateczne środki na obrót zbożem i pokrywanie ewentualnych strat, związanych z interwencją, a jako instytucja, mająca na celu zwyżkowe oddziaływanie na poziom cen, powinna być organizacyjnie poddana Ministerstwu Rolnictwa.

W organizacji wewnętrznej P. Z. P. Z. należy przeprowadzić pewne zmiany w kierunku zwiększenia wpływu rolników na działalność P. Z. P. Z. i zwiększyć liczbę reprezentantów rolnictwa we władzach tej instytucji ze specjalnem uwzględnieniem dzielnic zachodnich.

II. Konferencja stwierdza, iż stosowany w bieżącym roku system zwrotu ceł dał dodatnie rezultaty, podnosząc wewnętrzny poziom cen zbóż i produktów przemiału o całkowitą wysokość stosowanych stawek.

Celem utrzymania wyższego poziomu cen na rynku wewnętrznym od poziomu rynku światowego Konferencja wypowiada się za utrzymaniem i nadal dotychczasowego zwrotu ceł dla zbóż i produktów przemiału, ponieważ sytuacja na zbożowych rynkach międzynarodowych nie daje podstaw do przewidywań, aby nastąpiła na nich znaczna zwyżka cen.

Dotychczas stosowana wysokość zwrotu ceł dla zbóż i produktów przemiału jest niewystarczająca dla podniesienia wewnętrznego poziomu cen do poziomu kosztów produkcji; licząc się jednak z realnemi możliwościami Skarbu Państwa, Konferencja nie wysuwa żądania globalnego podniesienia zwrotu cła, zwracając jedynie uwagę na potrzebę silniejszej interwencji w kierunku podniesienia zwrotu cen pszenicy i podwyższenia premji na pszenicę ze względu na utrzymanie właściwego stosunku pomiędzy ceną pszenicy i żyta i utrzymania premji na mąkę przednią i kaszę na poziomie przyjętym w pierwszej połowie bieżącego roku. Wysokość zwrotu ceł, zdaniem Konferencji, winna zatem wynosić 6 zł dla żyta, jęczmienia i owsa, 12 zł dla pszenicy, 12 zł dla mąki wyższych gatunków i kaszy oraz 8 zł dla śrutu i mąki pośledniej.

Konferencja uznaje za celowe przeprowadzenie przez Związek Eksporterów Zboża selekcji firm eksportujących jęczmień w celu zapewnienia jaknajwyższego poziomu eksportowanego towaru i uzyskania przezeń najlepszych cen.

III. Oceniając pozytywnie rolę i działalność Związku Eksporterów Zboża w organizacji handlu zbożowego, Konferencja wypowiada opinję, że organizacja ta powinna być utrzymana i w przyszłości. Zadaniem Związku będzie i nadal uzgadnianie opinij zainteresowanych czynników w sprawach z eksportem zboża związanych i stała praca nad sprawniejszą organizacją naszego eksportu i koncentracją podaży na rynki zagraniczne. Narazie zmiany w organizacji Związku powinny iść w kierunku uproszczenia form i metod pracy i przeprowadzenia możliwych oszczędności.

IV. Uznając, że metoda porozumień międzynarodowych krajów eksportujących zboża i inne produkty rolnicze daje, jak wskazuje doświadczenie, dodatnie rezultaty, prowadząc do ograniczenia wzajemnej konkurencji eksporterów, do przystosowania rozmiarów podaży do popytu, a co za tem idzie, do podniesienia cen na rynku zbytu, Konferencja uznaje za wskazane, aby polityka nasza i nadal dążyła do stosowania tej metody we wszelkich dziedzinach międzynarodowego obrotu produktami rolniczemi. Jakkolwiek Konferencja eksporterów pszenicy w Londynie nie doprowadziła do rezultatów, któreby pozwoliły na racjonalne zorganizowanie kampanji zbożowej w przyszłym roku gospodarczym, to jednak uchwały Konferencji stanowią niewątpliwie poważny krok na drodze do zrealizowania koncepcji międzynarodowej kollaboracji eksporterów zboża. Konferencja wypowiada nadzieję, że wyłoniony przez Konferencję stały Komitet doprowadzi do całkowitego porozumienia i podjęcia realnej akcji dla należytego zorganizowania międzynarodowego rynku zbożowego. Konferencja uznaje za konieczne zrealizowanie uchwał Konferencji belgradzkiej z listopada 1930 r., zmierzających do uregulowania eksportu pszenicy, kukurydzy i żyta na rynki środkowej i południowej Europy.

V. W myśl zasad powyższych Konferencja wypowiada się za odnowieniem umowy żytniej na przyszły rok gospodarczy, starając się zarazem powołać do współdziałania i Rosję, której eksport odgrywa coraz poważniejszą rolę na rynkach zbytu. Przy odnawianiu umowy należy jednak wprowadzić zmiany w kierunku:

a) zwiększenia umownego udziału Polski w ogólnym eksporcie obu krajów;
b) zmniejszenia aparatu komisji ze względów oszczędnościowych;
c) wprowadzenia w klauzuli automatycznego przedłużenia umowy na następny rok, o ile żadna strona nie wypowie umowy do 30-go kwietnia 1932 r. na dzień 1 lipca 1932 r.

W razie gdyby umowa z Niemcami nie została odnowiona, należy utrzymać koncentrację podaży naszego żyta na zagranicę, organizując przy Związku Eksporterów Zboża R. P. biuro sprzedaży żyta, które powinnoby objąć i koncentrację podaży pszenicy.

VI. Podzielając poglądy zawarte w uchwałach Międzyministerjalnej Komisji Elewatorowej, Konferencja wypowiada się za szybką budową elewatora eksportowego w Gdyni, uznając budowę elewatorów lokalnych kosztem państwa za zagadnienie dalszej przyszłości. Wszelka inicjatywa prywatna a przedewszystkiem inicjatywa organizacyj rolniczo-handlowych w zakresie budowy lokalnych magazynów zbożowych powinna korzystać z jak najdalej idącego poparcia ze strony Państwa.

VII. Uznając formę komisowej sprzedaży zboża za korzystną i pożądaną, Konfe-

rencja zaleca stosowanie tej formy wszędzie, gdzie pozwalają na to miejscowe warunki. Operacje te powinny być wolne od podatku obrotowego. Oddanie zboża w komis przez producenta powinno być podstawą do uzyskania odpowiedniego kredytu. Zarazem Konferencja podnosi wielką doniosłość akcji skupu zboża na targach małomiasteczkowych przez spółdzielnie rolnicze, które powinny otrzymać na ten cel specjalne kredyty.

Polityka wywozu artykułów wytwórczości zwierzęcej.

Uznając zasady obecnej polityki gospodarczej w stosunku do eksportu zwierząt rzeźnych i produktów uboju za słuszne i celowe, Konferencja zgłasza następujące uwagi w tym zakresie na rok 1931-32:

I.

1. Konferencja wyraża pogląd, że w wywozie zagranicę artykułów hodowlanych należy unikać jednostronności eksportu i że przeciwnie, o ile tylko pozwoli na to konjunktura światowa, należy dążyć do możliwie największego zróżniczkowania wywozu, przyczem największą uwagę należy zwrócić na eksport kwalifikowany. W związku z tem Konferencja stwierdza, że wobec kurczącego się z każdym rokiem wywozu z Polski bydła i trzody chlewnej, zwłaszcza do Austrji i Czechosłowacji, należy zastosować wszelkie możliwe środki zaradcze, i wyraża prośbę, aby w toczących się obecnie pertraktacjach z Czechosłowacją i Austrją oraz w pertraktacjach, które w przyszłości zostaną podjęte z państwami, dokąd możliwy jest wywóz z Polski artykułów hodowlanych, sprawa wywozu z Polski tych artykułów zarówno pod względem przepisów celnych, jak i weterynaryjnych, została należycie uwzględniona.

2. Francja może być pojemnym rynkiem zbytu dla szeregu artykułów hodowlanych i dlatego należy, zdaniem Konferencji, dołożyć starań, aby umowa handlowa i weterynaryjna polsko - francuska została jak najprędzej ratyfikowana przez stronę francuską. Należy również dążyć do zawarcia umów weterynaryjnych z państwami, do których nasze artykuły hodowlane mogą być wywożone z powodzeniem i z któremi to państwami brak jest dotychczas porozumienia w tym zakresie.

3. Wobec tego, że możliwości wywozowe Polski w zakresie artykułów hodowlanych natrafiają na coraz to większe trudności z racji konkurencji innych krajów, Konferencja poddaje pod rozwagę miarodajnych czynników projekt rozpoczęcia wstępnych prac, mających na celu porozumienie się państw eksportujących zwierzęta rzeźne i produkty mięsne co do wywozu tych artykułów zagranicę.

4. W dzisiejszych trudnych warunkach zbytu żywca, mięsa i przetworów zwierzęcych na rynkach obcych dużą rolę odgrywają transakcje pionierskie, polegające na wywozie pewnych artykułów na nieznane dotychczas rynki zbytu i z tego powodu transakcje te powinny być, zdaniem Konferencji, otoczone specjalną opieką.

5. Wychodząc z założenia, że dla zracjonalizowania naszego eksportu hodowlanego byłaby pożądana kooperacja sił, skupionych w odrębnych związkach i syndykatach eksportowych, Konferencja wyraża pogląd, że powinny być podjęte starania celem utworzenia ze wspomnianych związków i syndykatów eksportowych jednego ogólno-polskiego związku eksporterów zwierząt rzeźnych i produktów uboju, w którym to związku rolnictwo miałoby należytą reprezentację.

6. Że względu na ścisłą łączność sprawy racjonalizacji eksportu artykułów hodowlanych z zagadnieniem stanu i kierunku hodowli oraz ze sprawą unormowania handlu wewnętrznego w tym zakresie, Konferencja wyraża opinję, że prace specjalnej Komisji, powołanej do życia przez M-stwo Przemysłu i Handlu w celu rozważenia całokształtu spraw, związanych z usprawnieniem handlu wewnętrznego artykułami hodowlanemi, powinny być należycie rozwinięte i powinny doprowadzić do efektywnych rezultatów. Jednocześnie Konferencja wyraża pogląd, iż reprezentacja rolnictwa w powyższej Komisji powinna być rozszerzona.

7. Stwierdzając z zadowoleniem, że służba weterynaryjna w Polsce stanęła na wysokości swego zadania i że dała wybitne dodatnie wyniki w stłumieniu zaraz, Konferencja uważa za wskazane, aby ważniejsze przepisy policyjno-weterynaryjne wydawane były po uprzedniem wysłuchaniu opinji właściwych organizacyj rolniczych, a to celem uniknięcia zbyt formalistycznego i nieżyciowego traktowania omawianych spraw.

8. Wobec dużych różnic w poszczególnych dzielnicach Rzeczypospolitej Polskiej co do jakości produkowanych tam wielu artykułów hodowlanych (np. trzody) i wynikających stąd trudności przy ustanawianiu jednolitych standartów wywozowych dla całego obszaru Rzeczypospolitej Polskiej, Konferencja zwraca się o podjęcie prac, mających na celu wyświetlenie sprawy regjonalnej kwalifikowanej produkcji najwybitniejszych artykułów rolniczych, wywożonych zagranicę.

9. Wychodząc z założenia, że działalność Syndykatu Eksporterów Trzody Chlewnej i Bydła jest korzystna dla krajowego rolnictwa, Konferencja wyraża opinję, że w dalszej swej pracy Syndykat powinien w należytym stopniu uwzględniać interesy szybko rozwijającego się w Polsce w ostatnich czasach ruchu spółdzielczego w dziedzinie handlu inwentarzem. Pod względem formy prawnej omawiany Syndykat powinien być, zdaniem

Konferencji, stowarzyszeniem zarejestrowanem, a nie spółką handlową.

II.

1. Konferencja docenia w zupełności znaczenie, jakie miał w bieżącym roku gospodarczym dla krajowego rolnictwa rozwój polskiego przemysłu bekonowego i dlatego wypowiada się za utrzymaniem nadal polityki, która sprzyja rozwojowi tego przemysłu, zwłaszcza zaś za dalszem popieraniem hodowli trzody bekonowej w Polsce.

2. Konferencja wyraża opinję, że w celu nawiązania ścisłego kontaktu pomiędzy Polskim Związkiem Bekonowym i rolnictwem konieczne jest wprowadzenie do władz Związku przedstawicieli rolnictwa.

Polski Związek Bekonowy powinien zastosować w szerokim zakresie zasadę premjowania lepszych sztuk bekonowych, dostarczanych przez hodowców, gdyż w ten sposób można przyczynić się do podniesienia hodowli trzody bekonowej w kraju.

3. Obowiązujący obecnie system popierania wywozu bekonów przy pomocy zwrotu cła, należy, zdaniem Konferencji, zachować nadal, wprowadzając zasadę zróżniczkowania wypłaty premij w zależności od jakości wysyłanego towaru. Należy wzmocnić dotychczasową kontrolę produkcji i eksportu bekonów w Polsce, aby uniknąć wywozu towaru, nieodpowiadającego wymaganiom odbiorcy zagranicznego.

4. Konferencja zwraca uwagę miarodajnych czynników na niedostateczne zużytkowanie w Polsce odpadków, pochodzących z uboju i przerobu zwierząt. W związku z powyższem Konferencja zwraca się o okazanie pomocy wszelkim wysiłkom, podejmowanym w kierunku rozbudowy przemysłu przetwórczego w tym zakresie, i zorganizowanie zbytu jego produktów.

5. Konferencja stwierdza postęp, jaki dokonał się w polskim przemyśle wędliniarskim w ostatnich latach z korzyścią dla krajowego rolnictwa, i dlatego wypowiada się za kontynuowaniem polityki, która umożliwia rozwój tego przemysłu. Zwłaszcza Konferencja wypowiada się za utrzymaniem nadal zwrotu cła przy wywozie z Polski przetworów mięsnych oraz za okazywaniem w dalszym ciągu pomocy przedsiębiorstwom, podejmującym tranzakcje pionierskie.

6. Konferencja wypowiada się za przyznaniem wędlinom i tłuszczom zwierzęcym, eksportowanym zagranicę, taryfy ulgowej P. C. I., z której korzysta eksport bekonów i szynek peklowanych.

7. Mając na względzie konieczność zapewnienia krajowemu przemysłowi tłuszczowemu warunków prawidłowego rozwoju, Konferencja wypowiada się za utrzymaniem obecnych ceł przywozowych od tłuszczów wieprzowych oraz za zniesieniem ulgi celnej na szmalec nierafinowany, sprowadzany przez krajowe rafinerje.

III.

1. Wychodząc z założenia, że zracjonalizowanie wywozu z Polski koni jest nader pożądane, Konferencja wyraża opinję, że wysiłki Polskiej Spółki dla Handlu i Eksportu Koni, podejmowane w tym kierunku, zasługują na poparcie.

2. Z uwagi na to, że, zwłaszcza rynek francuski może odegrać w przyszłości dużą rolę przy eksporcie z Polski koni, Konferencja wyraża opinję, że należy dążyć do rozszerzenia naszych możliwości w tym zakresie. W szczególności Konferencja wyraża opinję, że należy dążyć do: 1) uzyskania prawa importu z Polski do Francji nietylko koni rzeźnych, ale także roboczych i kopalnianych; 2) rozszerzenia prawa wywozu koni rzeźnych do Francji w tym sensie, ażeby nietylko paryskim, ale i innym rzeźniom na terenie Francji zostało umożliwione nabywanie koni z Polski, przy jednoczesnem przedłużeniu obecnego terminu uboju z 10 dni na 20; 3) uzyskanie od Francji zniżek celnych dla koni rzeźnych i kopalnianych.

3. Wychodząc z założenia, że koszty transportu kolejowego przy eksporcie koni dochodzą do 50% ad valorem, Konferencja zwraca się z prośbą o przyznanie dalszej zniżki taryfowej do granic Państwa w wysokości 15—20%.

IV.

1. Konferencja stwierdza, iż eksport z Polski drobiu może być rozwinięty na bardzo szeroką skalę, gdyż możliwości wywozowe w tym zakresie istnieją duże. Główną przeszkodą tamującą ten wywóz, był dotychczas brak dobrej organizacji zbytu. Z tego powodu zapoczątkowaną organizację wywozu gęsi żywych i bitych na podstawie cła wywozowego Konferencja zasadniczo uznaje za wskazaną i celową, ponieważ jednak powołany do życia w celu regulowania wywozu drobiu Polski Związek Eksporterów Drobiu składa się wyłącznie z kupców, handlujących drobiem, i nie ma kontaktu z rolnictwem, przeto Konferencja wyraża opinję, że Związek ten należy odpowiednio przeorganizować tak, ażeby w skład jego wchodzili kupcy i rolnicy i ażeby we władzach Związku było reprezentowane i kupiectwo i rolnictwo. Ponadto Konferencja wyraża opinję, że w dalszych pracach nad organizacją wywozu z Polski ptactwa powinien być utrzymany ścisły kontakt z właściwemi organizacjami rolniczemi.

2. Wychodząc z założenia, że w zakresie wywozu z Polski drobiu środek ciężkości eksportu powinien być stopniowo przesuwany z drobiu żywego na drób bity, Konferen-

cja stwierdza niedostateczny rozwój w Polsce tuczarnictwa i przetwórstwa drobiowego oraz sieci chłodni i wyraża w związku z tem opinję, że należy dołożyć wszelkich starań, ażeby powyższy dział naszej produkcji rozwinąć jaknajszybciej. Ponieważ brak jest w Polsce dostatecznej liczby fachowców w dziedzinie przetwórstwa drobiowego, przeto Konferencja wyraża opinję, że uruchamianie tuczarni i rzeźni drobiowych powinno być poprzedzone wyszkoleniem odpowiedniego aparatu kierowniczego. Równocześnie powinny być podjęte prace nad stworzeniem w kraju ośrodków masowej produkcji drobiu oraz nad rozwinięciem hodowli materjału rozpłodowego z uwzględnieniem ras, odpowiadających poszczególnym okolicom kraju.

3. Ze względu na to, że pewna część tranzakcyj eksportowych w zakresie drobiu ma charakter posunięć pionierskich i bywa połączona z bardzo dużem ryzykiem dla eksportera, Konferencja stwierdza konieczność otoczenia specjalną opieką powyższych tranzakcyj.

4. Ustosunkowując się pozytywnie do prób uregulowania wywozu z Polski ptactwa na podstawie cła wywozowego, Konferencja wyraża opinję, że zapoczątkowana w ten sposób reglamentacja wywozu powinna w zakresie wywozu drobiu żywego posłużyć narazie do selekcji eksporterów i do scentralizowania naszego eksportu w omawianym zakresie, nie powinna natomiast służyć do standaryzacji eksportu drobiu żywego, gdyż przy obecnym stanie produkcji i eksportu w tej dziedzinie standaryzacja omawianego towaru byłaby obecnie przedwczesna.

V.

1. Konferencja stwierdza, że obecny kierunek rozwoju polskiego mleczarstwa, w którym spółdzielczość, oparta o najszersze warstwy producentów rolnych, zatacza coraz szersze kręgi, tak, że udział spółdzielczych central mleczarskich w eksporcie z Polski masła wynosi obecnie około 75% całego wywozu, jest zadawalający i zgodny z interesami krajowego rolnictwa. W związku z tem Konferencja wyraża opinję, że w dalszych pracach nad rozwojem w Polsce mleczarstwa i nad podniesieniem wywozu z Polski produktów nabiałowych, należy dołożyć starań, aby powyższy kierunek rozwojowy utrwalić i wzmocnić.

2. Wychodząc z założenia, że podniesienie wywozu z Polski masła zależy przedewszystkiem od usprawnienia produkcji, Konferencja wypowiada się za rozwinięciem na jaknajszerszą skalę akcji, mającej na celu poprawienie jakości masła produkowanego w Polsce.

W szczególności Konferencja zwraca uwagę na konieczność: 1) stworzenia większego niż dotychczas zainteresowania wśród producentów rolnych co do jakości i czystości mleka, odstawianego do mleczarni, 2) udzielania w jaknajwiększych rozmiarach kredytów na niezbędne przy produkcji masła eksportowego instalacje pasteryzacyjne oraz na urządzenia chłodnicze w mleczarniach, 3) popierania produkcji masła ze śmietanki pasteryzowanej, 4) podniesienia wiedzy fachowej wśród ogółu polskich mleczarzy przez urządzanie kursów dokształcających, organizowanie konkursów czystości mleka, przez działalność instruktorską, przez popieranie mleczarni wzorowych i t. p.

3. Konferencja stwierdza, że wprowadzona w życie z dniem 1 maja r. b. t. zw. mała standaryzacja wywozu z Polski masła stanowi poważny krok naprzód na drodze do uregulowania omawianej dziedziny naszego eksportu, standaryzację tę jednak Konferencja uważa za wstępną, przejściową i dlatego jest zdania, że prawdopodobnie już w przyszłym roku gospodarczym zajdzie potrzeba zastąpienia jej standaryzacją pełną. Prace nad wytknięciem zasad przyszłej pełnej standaryzacji powinny być już obecnie rozpoczęte w porozumieniu z zainteresowanemi sferami gospodarczemi. Konferencja uważa, że w pełnej standaryzacji powinny być uwzględnione następujące tezy: 1) przymus pasteryzacji, 2) podział masła eksportowego na gatunki; 3) rejestracja producentów i eksporterów; 4) badanie każdego transportu masła w odpowiednio urządzonych i zaopatrzonych w chłodnie punktach kontroli; 5) minimum wagi każdego transportu; 6) jaknajniższe koszty kontroli i jaknajprostsza procedura przy badaniu masła eksportowego, wreszcie 7) wykonywanie nadzoru przez Ministerstwo Rolnictwa.

4. W zakresie przewozu masła Konferencja stwierdza konieczność znacznego powiększenia ilości wagonów-chłodni oraz zastosowania przez P. K. P. klasy 8 przy przewozie masła w całowagonowych przesyłkach pośpiesznych, zwłaszcza w porze letniej.

5. Konferencja uznaje za konieczne utrzymanie conajmniej w ramach rozporządzenia z dnia 24 grudnia 1930 r. obecnego systemu popierania wywozu z Polski masła przy pomocy t. zw. zwrotu cła. Powyższy zwrot cła służy głównie do pokrywania kosztów badania masła eksportowego i z tego powodu, aby nie obciążać eksportu wspomnianemi kosztami, należy zwrot cła w omawianym zakresie utrzymać.

6. Wobec zarysowujących się coraz większych trudności przy eksporcie z Polski masła z racji wzmożonej konkurencji ze strony innych krajów, Konferencja zwraca się o jaknajszersze uwzględnienie interesów krajowego mleczarstwa w tych rokowaniach z krajami importującemi z Polski masło,

które obecnie toczą się i które w przyszłości zostaną podjęte.

7. Wychodząc z założenia, że zarysowujący się w ostatnich czasach w wielu dziedzinach naszego eksportu rolniczego kierunek koncentracji eksportu daje dobre rezultaty i że przeciwnie, gdzie niema porozumienia eksporterów co do sprzedaży danego towaru na rynkach obcych, tam eksport nie rozwija się zazwyczaj w dostatecznym stopniu, Konferencja wyraża opinję, że w zakresie wywozu masla powinno dojść do jaknajściślejszego porozumienia pomiędzy istniejącemi w Polsce spółdzielczemi centralami handlowemi, zajmującemi się wywozem z Polski masła, i że wysiłki w tym kierunku podjęte powinny być popierane przez miarodajne czynniki.

VI.

1. Wychodząc z założenia, że obecny udział spółdzielczości rolniczej w handlu jajami w Polsce jest minimalny, Konferencja stwierdza konieczność okazania jaknajdalej idącej pomocy wysiłkom, mającym na celu rozbudowanie i usprawnienie handlu spółdzielczego w omawianym zakresie.

2. Ponieważ jedną z przyczyn, dla których jaja pochodzenia polskiego są notowane na rynkach odbiorczych znacznie niżej niż jaja, pochodzące z innych krajów konkurencyjnych, jest gorszy w wielu razach gatunek jaj polskich niż jaj konkurencyjnych, przeto Konferencja zwraca uwagę miarodajnych czynników na konieczność rozwinięcia na szerszą niż dotychczas skalę akcji w kierunku podniesienia hodowli kur i ujednostajnienia ich pogłowia w Polsce. Konferencja podkreśla potrzebę intensywniejszego niż dotychczas propagowania wśród rolników hodowli drobiu rasowego, otaczania specjalną opieką wzorowych gospodarstw drobiowych, rozwinięcia aparatu instruktorskiego, organizowania regjonalnych związków hodowli drobiu i t. p.

3. Obecnie obowiązująca standaryzacja przy wywozie z Polski jaj zawiera szereg braków, które należy stopniowo usuwać. Przedewszystkiem należy, zdaniem Konferencji, przeprowadzić gruntowną selekcję przedsiębiorstw, korzystających obecnie z prawa wywozu jaj zagranicę, albowiem wśród eksporterów jaj z Polski figuruje dotychczas szereg przedsiębiorstw, które przez swoją działalność obniżają markę polskiego towaru zagranicą i zrażają odbiorców zagranicznych do nawiązywania kontaktu z firmami polskiemi. Następnie należy wzmocnić kontrolę jaj wywożonych z Polski, gdyż kontrola dotychczasowa, jak praktyka wykazuje, nie stoi na wysokości zadania i nie zapobiega w dostatecznym stopniu wywozowi, dokonywanemu z pominięciem przepisów standaryzacyjnych.

W związku z najbliższą rewizją obecnych standartów jajczarskich należy, zdaniem Konferencji, zmienić obecną podstawę obliczeń standartów, mianowicie należy zarzucić obecny system obliczania wagi 1000 sztuk jaj i przejść na system wagi 120 sztuk. Ilość standartów należy dostosować do wymagań głównych naszych rynków odbiorczych, t. j. Anglji i Niemiec.

W sprawie wywozu jaj brudnych Konferencja wyraża pogląd, że wywóz tych jaj może być tolerowany do pewnego tylko czasu, np. w ciągu jednego lub dwóch jeszcze lat, pod warunkiem, że jaja te będą po dawnemu oddzielnie pakowane i specjalnie oznaczane na opakowaniu. Po upływie tego terminu wywóz jaj brudnych powinien być zabroniony.

Konferencja wyraża pogląd, że eksporterzy powinni mieć możność specjalnego oznaczania jaj bronzowych, a to z tego powodu, że za jaja te uzyskuje się naogół wyższe ceny, niż za jaja o skorupce białej.

Konferencja jest zdania, że rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 6 marca 1928 r. o uregulowaniu wywozu kurzych jaj zagranicę powinno być tak zmienione, ażeby nadzór nad wykonywaniem przez przedsiębiorstwa eksportowe przepisów standaryzacyjnych został powierzony Ministrowi Rolnictwa.

4. Konferencja jest zdania, że należy rozpowszechnić w Polsce możliwie najbardziej skup jaj na wagę, gdyż metoda ta jest dobrym środkiem zracjonalizowania produkcji jaj.

5. Ulgową taryfę kolejową przy wywozie jaj należy — zdaniem Konferencji — rozciągnąć na przewóz jaj w przesyłkach pospiesznych, drobnicowych i całowagonowych. Należy usprawnić nasz przewóz jaj drogą morską, przedewszystkiem przez stworzenie częstszej komunikacji z portami angielskiemi.

6. W związku z podejmowanemi ostatnio na terenie prywatnego handlu jajczarskiego w Polsce próbami skartelizowania tej dziedziny naszego handlu wywozowego, Konferencja wyraża obawę, że, o ile organizacje projektowanego typu zostaną utworzone na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, wówczas może dla krajowego rolnictwa powstać niebezpieczeństwo, iż organizacje te, korzystając ze swego stanowiska na rynku skupu, zaczną dyktować producentowi zbyt niskie ceny za jaja. Z powyższych względów Konferencja wyraża opinję, że, o ile wspomniane organizacje handlu jajami zaczną powstawać, powinien być odrazu pomiędzy temi organizacjami i miejscowemi organizacjami rolniczemi nawiązany ścisły kontakt i, że rolnictwo powinno uzyskać możność wywierania swego wpływu na politykę cen, płaconych producentowi przez członków organizacji kartelowej.

VII.

1. Wybudowanie w Gdyni chłodni eksportowej Konferencja uznaje za fakt dużego zna-

czenia w rozwoju eksportu produktów rolniczych. Wypowiadając się za utrzymaniem administracji chłodni w rękach polskich, Konferencja uznaje za konieczne stworzenie w Polsce odpowiedniej sieci chłodniczej, której brak daje się odczuwać we wszystkich dziedzinach naszego eksportu łatwo psujących się produktów rolniczych. Zdaniem Konferencji, istniejące linje okrętowe, obsługujące nasz wywóz, powinny posiadać odpowiednie dla każdego gatunku towaru urządzenia chłodnicze.

VIII.

Stojąc na stanowisku, że przerób i zbyt artykułów rolniczych ściśle wiąże się z produkcją tych artykułów, Konferencja uważa, że nadzór nad kwalifikowanym wywozem artykułów rolniczych powinien spoczywać w rękach Ministra Rolnictwa.

Polityka celna.

I. Konferencja wyraża opinję, że obecny poziom ochrony celnej w zakresie zbóż podstawowych i produktów ich przerobu zabezpiecza przed niepożądanym przywozem tych artykułów z zagranicy.

II. Uznając, że ostatnie podwyżki ceł na nasiona oleiste oraz na tłuszcze i oleje roślinne stanowią duży krok naprzód na drodze do uregulowania naszej polityki gospodarczej w stosunku do osiągnięcia samowystarczalności w dziedzinie tłuszczowej, Konferencja wyraża opinję, iż zarządzenia te nie uwzględniają jednak interesów rolnictwa w stopniu dostatecznym. W szczególności dotyczy to przywozu surowych olejów do rafinerji dla przerobu ich na sztuczne tłuszcze jadalne oraz surowców oleistych krajowych i egzotycznych.

Konferencja prosi Pana Ministra Rolnictwa o kontynuowanie akcji, zmierzającej do usunięcia z naszego rynku konkurencji obcych tłuszczów jadalnych.

Konferencja stwierdza niedostateczny poziom ochrony celnej w zakresie wytworów produkcji roślinnej, konkurujących ze zbożami, jak gryka, proso, kukurydza, ryż wszelki z wyjątkiem łuszczonego i polerowanego oraz strączkowe wszelkie, proponując ustalenie stawek w tym zakresie dostosowanych do wysokości ochrony celnej dla zbóż w czasie możliwie jak najkrótszym.

Ponadto Konferencja stwierdza, że w niedostatecznym stopniu chroniona jest produkcja roślin przemysłowo-leczniczych, nasion koniczynowatych, grzybów suszonych i kazeiny, surowych skór króliczych i ciężkich skór bydlęcych, proponując wprowadzenie w życie w tym zakresie już obecnie stawek, ustalonych w projektowanej taryfie celnej.

Wychodząc z założenia, że obowiązująca taryfa celna nie daje wystarczającej ochrony celnej we wszystkich gałęziach produkcji rolniczej oraz, że skutkiem wadliwej konstrukcji tej taryfy, w szczególności niedostatecznego jej zróżniczkowania pod względem ilości pozycyj stawek celnych, wszelkie próby naprawy obecnej taryfy mogą wydać efekt tylko fragmentaryczny, Konferencja stwierdza, że leży w interesie rolnictwa najspieszniejsze wprowadzenie w życie przygotowanego już i z przedstawicielami życia gospodarczego uzgodnionego projektu nowej taryfy celnej, który w większym stopniu uwzględnia potrzeby ochrony krajowej produkcji rolniczej.

III. Biorąc pod uwagę konieczność rozszerzenia pojemności rynku wewnętrznego dla krajowych surowców włókienniczych, Konferencja stwierdza konieczność wprowadzenia należytej ochrony celnej na krajowe surowce włókniste (len i konopie). Nie uważając jednak, aby tylko drogą wprowadzenia ceł przywozowych na włókna kwestja mogła być rozwiązana, Konferencja prosi Pana Ministra o możliwie szybkie powołanie specjalnej komisji, mającej na celu opracowanie całokształtu zagadnienia surowców włókienniczych roślinnych i zwierzęcych w kierunku osiągnięcia maximum samowystarczalności w tym zakresie.

IV. Konferencja stwierdza, że w zakresie obrotu paszami treściwemi, a zwłaszcza otrębami i makuchami, jako artykułami zarówno produkcji, jak i konsumcji rolniczej, właściwa jest polityka liberalnego traktowania zarówno przywozu, jak i wywozu oraz zaleca bezcłowość przywozu i wywozu tych artykułów.

V. Konferencja stwierdza celowość i skuteczność dotychczasowej akcji zwrotu ceł przy eksporcie płodów rolnych oraz wypowiada się w zakresie zwrotu ceł na włókno lniane za stosowaniem go tylko do włókna czesanego i pakuł czesanych.

VI. Odnośnie polityki stosowania zwrotów ceł, względnie innych form bezpośredniego popierania eksportu produktów rolniczych, Konferencja wysuwa następujące zasady:

a) akcja stosowania stałych zwrotów ceł winna być skierowana przedewszystkiem na te produkty, które są wytwarzane masowo i rzucane na rynek w dużych ilościach, gdyż w ten sposób w najsilniejszym stopniu podnosi się globalny przychód całego rolnictwa;

b) w akcji tej należy przyznać pierwszeństwo przedewszystkiem tym artykułom, które są wytwarzane przez wszelkie typy warsztatów rolnych, gdyż wówczas można osiągnąć najbardziej równomierny rozdział zwyżki globalnych przychodów całego rolnictwa; pierwszeństwo mieć winny również produkty, których eksport stanowi nieznaczną część ogólnych ilości sprzedawanych przez rolnictwo, ponieważ w tym wypadku najwyższy efekt osiągany jest kosztem najmniejszego stosunkowo obciążenia Skarbu Państwa;

c) warunkiem popierania eksportu drogą zwrotu ceł winna być możność ulokowania na rynkach obcych całej stojącej do dyspozycji nadwyżki eksportowej, gdyż tylko w tych warunkach zwrot ceł najłatwiej i w najwyższym stopniu przyczyni się do zwyżki cen wewnętrznych, uzyskiwanych przez producenta;

d) zwroty ceł nie powinny prowadzić do wypaczenia normalnego kierunku rozwojowego naszej produkcji (pszenica, żyto, jęczmień, owies, zwierzęta rzeźne), lecz przeciwnie powinny współdziałać właściwemu nastawieniu wytwórczości.

Uwzględniając powyższe zasady, przy stosowaniu systemu stałych zwrotów ceł, należy przedewszystkiem uwzględniać produkty, odpowiadające w najpełniejszym stopniu wymienionym powyżej warunkom. Za takie produkty uznać należy przedewszystkiem: pszenicę, żyto, jęczmień, owies i przetwory tych zbóż, masło, bekony i inne produkty uboju, bydło, a w pewnych warunkach i trzodę chlewną.

Niezależnie od tego niezbędna jest akcja czasowego popierania eksportu produktów rolniczych w tych zwłaszcza wypadkach, gdy idzie o zdobycie nowych rynków zbytu, względnie utrzymanie dawnych rynków zagrożonych obcą konkurencją, a także gdy chodzi o niedopuszczenie do gwałtownego spadku cen, grożącego nadmiernem niepożądanem zmniejszeniem produkcji.

VII. Konferencja stwierdza, iż eksport polskich produktów rolniczych natrafia na coraz to większe utrudnienia na zagranicznych rynkach odbiorczych oraz, że istniejące już traktaty handlowe nie zabezpieczają naogół polskiej produkcji rolniczej od tego rodzaju utrudnień.

W myśl powyższego Konferencja domaga się, aby:

a) przy zawieraniu nowych traktatów handlowych wzmocniony był nacisk na uzyskiwanie należytych zabezpieczeń stałości i opłacalności eksportu artykułów rolniczych;

b) istniejące traktaty handlowe poddane zostały, o ile możności, rewizji w tym samym kierunku.

Zważywszy, że niektóre cła na produkty rolne są związane ze strony Polski w takich traktatach handlowych, w których wartość dla rolnictwa uległa w ostatnich czasach poważnemu zmniejszeniu się, Konferencja wyraża opinję, że należy dążyć do zrewidowania tego rodzaju traktatów celem usunięcia z nich niepożądanych zniżek konwencyjnych, za które rolnictwo polskie nie może osiągnąć odpowiedniej równowartości.

Polityka taryf kolejowych.

I. Konferencja stwierdza, że rynek wewnętrzny stanowi główny teren ekspansji krajowej produkcji rolnej i jako taki powinien być otoczony należytą opieką, wzmacniającą jego pojemność i siłę konsumcyjną. Tem niemniej eksportowi przypisać należy w obrocie artykułami rolniczemi rolę równie poważną jako środkowi, umożliwiającemu odciążenie rynku z nadmiernych zapasów wyprodukowanego towaru i decydującemu w wielu wypadkach także o poziomie cen krajowych.

Ponieważ naogół eksport ma do przezwyciężenia znacznie większe trudności od zbytu wewnętrznego w postaci wysokiej ochrony celnej państw importujących, sztucznego forsowania eksportu i ostrej konkurencji ze strony innych państw produkujących, przeto aż do czasu względnego ustabilizowania się stosunków w tym zakresie, eksport polskich produktów rolniczych, a zwłaszcza podstawowych, powinien nadal korzystać z wszelkiego rodzaju ułatwień. Z tych względów polityka ulg kolejowych powinna być skoncentrowana również przedewszystkiem na eksporcie z zastrzeżeniem, że w interesie zarówno rolnictwa, konsumcji, jak i kolei, jako przedsiębiorstwa przewozowego, normalne taryfy, stosowane w obrocie wewnętrznym, nie mogą być na skutek tego utrzymywane na poziomie zwężającym pojemność rynku wewnętrznego, względnie obniżającym niewspółmiernie cenę uzyskaną przez producenta.

II. Ponieważ rozbudowa rolniczego przemysłu przetwórczego stanowi jeden z najskuteczniejszych środków zwiększenia pojemności rynku zbytu dla produktów rolniczych, i ponieważ pod tym względem istnieją jeszcze bardzo wielkie niewyzyskane możliwości rozwojowe, Konferencja wyraża pogląd, że uprzywilejowanie w transportach wewnętrznych przewozów do zakładów przetwórczych jest uzasadnione, wszelako z temi zastrzeżeniami, aby polityka taryfowa:

a) popierała przedewszystkiem zakłady przetwórcze, związane organicznie i geograficznie z ośrodkami produkcji surowców;

b) dotyczyła w dziedzinie ulg taryfowych tylko surowców pochodzenia krajowego;

c) uwzględniała przedewszystkiem, stosownie do zastrzeżeń p. 1), te gałęzie przemysłu rolnego, które mają szczególne znaczenie w eksporcie.

Konferencja wyraża pogląd, że istniejąca taryfa kolejowa powinna być poddana rozpatrzeniu z uwzględnieniem wyżej wyszczególnionych tez, przyczem należałoby większą niż dotąd uwagę zwrócić na traktowanie taryfowe, nietylko wagonowych, ale i drobnicowych przesyłek kolejowych.

III. Konferencja stwierdza, że obecna konstrukcja taryf zbożowo-mącznych, oparta ściśle na zasadach kompromisu, zawartego na terenie organizacyj rolniczych, nie wykazała,

jak dotąd, poważniejszych usterek, które wymagałyby jej rewizji. Wypowiadając się za dalszem jej utrzymaniem, aż do czasu zebrania bardziej szczegółowego materjału porównawczego, w każdym razie na przeciąg całego roku gospodarczego 1931/32, Konferencja wyraża pogląd, że taryfa aneksowa 29, jako stanowiąca w myśl zasad kompromisu organiczną część obecnego systemu taryf zbożowych i zrekompensowana z punktu widzenia interesów P. K. P. specjalną podwyżką normalnej kl. 9, mającej zastosowanie do przewozu zboża i mąki, winna nietylko być przedłużona na cały rok gospodarczy 1931/32, ale, jako taryfa stała, winna ulec skreśleniu z aneksu i być włączona do zesztyu 1 cz. II Taryfy Towarowej, jako zwykła taryfa wyjątkowa.

IV. Konferencja wyraża pogląd, że ulgi taryfowe dla przewozu nasion kwalifikowanych powinny stanowić nietylko ułatwienie do szerszego stosowania ich przy wysiewie, lecz także i zachętę do ich produkowania. W myśl powyższego Konferencja wypowiada się za zniesieniem wszelkich ograniczeń w stosowaniu tej ulgi i rozszerzeniu jej także na przesyłki eksportowe, z zachowaniem jedynego warunku — dołączenia do przesyłki dowodu, stwierdzającego, że przesyłka zawiera istotnie nasiona kwalifikowane.

Gdyby jednak P. K. P. obstawało przy koncepcji traktowania tych ulg jako przeznaczonych wyłącznie na uprzywilejowanie rolników-konsumentów nasion, to Konferencja zalecałaby liberalne traktowanie warunku, że przesyłki mają być przeznaczone „bezpośrednio do wysiewu“ z uwagi na to, że bezpośrednim odbiorcą tego rodzaju przesyłek jest przeważnie instytucja handlowa, pośrednicząca w rozprowadzaniu nasion między rolników, bez usług których w żadnym razie nie mogą się obyć rolnicy drobni. W każdym razie prawo do korzystania z ulg należałoby przyznać cukrowniom w stosunku do nasion buraka cukrowego, rozdzielanych plantatorom, instytucjom spółdzielczego handlu rolniczego oraz organizacjom i instytucjom, uprawnionym do wydawania zaświadczeń w stosunku do wszystkich innych nasion i sadzeniaków kwalifikowanych.

Konferencja zwraca się z apelem do instytucyj, uprawnionych do wydawania zaświadczeń na zastosowanie ulgi taryfowej dla nasion kwalifikowanych, aby zaświadczenia te wydawane były z należytą ostrożnością i poczuciem odpowiedzialności. Ponadto zwraca się Konferencja do tych instytucyj pośredniczących, które otrzymają prawo do ulgi taryfowej, aby stosownie do celu, w jakim te ulgi są przyznawane, uwzględniały w pełni zniżkę taryfową w kalkulacji ceny sprzedażnej nasion kwalifikowanych.

V. Konferencja stwierdza, że od czasu wprowadzenia nowej taryfy kolejowej poziom cen na podstawowe produkty rolnicze uległ bardzo poważnej redukcji, wskutek czego obciążenie produktów rolnych kosztami przewozu wzrosło w sposób niewspółmierny do wartości przewożonych towarów, przyczyniając się do osłabienia intensywności ich przewozów oraz wyraża opinję, że obecna taryfa w swym ogólnym poziomie powinna być dostosowana do obniżonego poziomu cen.

Konferencja stwierdza ponadto, że, jeżeli chodzi o chwilę bieżącą, to żadne zwyżki taryfowe nie powinny mieć miejsca odnośnie do produktów rolniczych pochodzenia krajowego. Gdyby przeto kwestja ewentualnych zniżek taryfowych musiała być powiązana z wyszukaniem rekompensat w dziedzinie zwyżek innych taryf na artykuły rolnicze pochodzenia krajowego, to raczej należałoby pozostać przy obecnym układzie stosunków pod tym względem, jako będącym wynikiem naturalnego ukształtowania potrzeb w zależności od sytuacji rynkowej.

VI. Najważniejszym postulatem rolnictwa z zakresu eksploatacji P. K. P. jest kwestja gospodarki wagonami specjalnemi, zwłaszcza wyposażenie taboru P. K. P. w należytą ilość wagonów-chłodni nowoczesnego systemu i wagonów kilkopodłogowych dla przewozu drobnego inwentarza. Z uwagi na przestawianie się eksportu rolniczego w kierunku wywozu produktów, podlegających łatwo zepsuciu, rozwiązanie tego problemu stanowi zagadnienie o pierwszorzędnej doniosłości nietylko dla rolnictwa, ale i dla interesów ogólnopaństwowych.

Konferencja zwraca uwagę na konieczność uproszczenia formalistyki przy ekspedycji towarów za pośrednictwem P. K. P. Ponadto podkreśla Konferencja konieczność ostrożnego obchodzenia się przez personel P. K. P. z przesyłkami, dla których na rynkach odbiorczych wymagane są pewne warunki wyglądu zewnętrznego oraz podkreśla konieczność zaznajomienia go z intencją i treścią przepisów, dotyczących standaryzacji opakowania i zewnętrznego wyglądu eksportowych przesyłek produktów rolniczych.

Konferencja domaga się ponadto w zakresie eksploatacji P. K. P.:

a) wydatnego obniżenia opłat za wydzierżawianie bocznic i za podstawianie wagonów;
b) urządzania przy najważniejszych stacjach odbiorczych produktów, wymagających chłodzenia, kolejowych składów chłodniczych;
c) ustalania ceny lodu, sprzedawanego przez kolej według stałego cennika, a nieuzależniania jej do wysokości taryfy, stosowanej za przewóz artykułów, wymagających chłodzenia.

VII. Konferencja domaga się wzmocnienia przedstawicielstwa interesów rolnictwa w składzie Państwowej Rady Kolejowej.

VIII. Zgodnie z założeniem, że komunikacja autobusowa posiada duże znaczenie dla rolnictwa, Konferencja zwraca uwagę na konieczność popierania tego środka komunikacji.

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJ ROLNICZYCH

Posiedzenie Komitetu Związku Org. Rolniczych Rzplitej Polskiej w dniu 15 czerwca 1931 r.

Dnia 15 czerwca odbyło się posiedzenie Komitetu Związku Organizacyj Rolniczych Rzplitej Polskiej pod przewodnictwem p. Prezesa Kazimierza Fudakowskiego. Porządek dzienny przewidywał następującą kolejność obrad: 1) Przyjęcie protokułu ostatniego posiedzenia. 2) Przyjęcie nowych członków Związku O. R. R. P. 3) Sprawozdanie rachunkowe za czas od 1 sierpnia 1930 r. do 1 kwietnia 1931 r. 4) Wybory 2-ch wiceprezesów. 5) Kooptację członków komitetu. 6) Uzgodnienie opinji w sprawach objętych porządkiem dziennym konferencji zwołanej przez p. Ministra Rolnictwa. a) polityka zbożowa, b) polityka kredytowa, c) politykża eksportowa w zakresie produktów zwierzęcych, d) polityka taryf kolejowych, e) polityka celna.

Na wstępie obrad p. prezes Fudakowski stwierdził, iż protokuł ostatniego posiedzenia Komitetu Związku O. R. R. P. został przyjęty, gdyż po rozesłaniu go wszystkim członkom Komitetu nie wywołał żadnych sprzeciwów. Następnie uchwalono jednogłośnie przyjąć na członków Związku O. R. R. P. Związek Eksporterów Zboża Rzplitej Polskiej i Państwowe Zakłady Przemysłowo Zbożowe. Sprawozdanie rachunkowe za czas od 1 sierpnia 1930 r. do 1 kwietnia 1931 przedstawił p. Gościcki zaznaczając, że wobec trudności finansowych Związku O. R. R. P. koniecznem było wprowadzenie następujących oszczędności: zmniejszono pensje pracowników biura Związku o 15, 25 i 30 procent zależnie od wysokości wynagrodzenia, zredukowano 3 pracowników i 3-em zmniejszono ilość godzin pracy do połowy. Na miejsce ustępujących 2-ch wiceprezesów pp. Stanisława hr. Dąbskiego i Leona Plucińskiego wybrano jednomyślnie pp. Zdzisława ks. Lubomirskiego — Prezesa Rady Naczelnej Organizacyj Ziemiańskich i Michała Zenktelera — Prezesa Wielkopolskiego Towarzystwa Kółek Rolniczych.

Odnośnie punktu 6-go obrad referowali sprawy, a) Polityki zbożowej — p. Gościcki, b) Polityki kredytowej — p. Mincer, c) Polityki eksportowej w zakresie produktów zwierzęcych — p. Gościcki, d) Polityki taryf kolejowych — p. Wakar, e) Polityki celnej — p. Gościcki. Przy uchwalaniu rezolucyj dotyczących powyżej wymienionych zagadnień brali udział w dyskusji pp.: Rudziński, Weiss, Chłapowski, Wielowieyski, Zenkteler, Domański, Stecki, Radomyski, Rychłowski, Porowski, Okoniewski.

Przegląd rynków

Produkcja zboża i rynki zbożowe.

Kształtowanie się cen zboża na rynkach światowych w ciągu pierwszej połowy czerwca było niejednolite, jednakże wahania były nieznaczne. Cena pszenicy na rynkach amerykańskich naogół obniżyła się w stosunku do cen z drugiej połowy maja, jednakże na giełdzie w Chicago w połowie czerwca nastąpiła lekka zwyżka. W Europie zarówno na giełdach liverpoolskiej i hamburskiej, jak i na rynku niemieckim po lekkiej zniżce cen na początku czerwca, ceny pszenicy znów się podniosły.

Ruch cen pszenicy w pierwszej połowie czerwca i w okresach poprzednich przedstawiał się, jak następuje.

Ceny pszenicy za q (= 100 kg) w dolarach:

Okres	Chicago Hard Winter 2	New-York Hard Winter 2	Liverpool Przeciętna	Hamburg Hard Winter 2	Berlin Krajowa	Przeciętna Warszawa — Poznań
Przeciętna 1928/1929 r.	4,40	4,87	4,96	4,98	5,21	5,18
Przeciętna 1929/1930 r.	4,27	4,51	4,78	4,66	6,05	4,42
1930 r. 9—14 VI.	3,84	4,05	4,38	4,28	7,34	4,62
1931 r. 4— 9 V.	3,07	—	2,77	—	6,85	3,76
11—16	3,10	—	—	—	6,97	3,57
18—23	3.07	—	2,71	2.95	6,82	3,87
25—30	3,07	—	—	2,80	6,65	3,87
1— 6	2,93	3,29	2,67	2,74	6,43	3.83
8—13	2,96	3.21	2,70	2,82	6,50	3,73

Jak widzimy tendencje na rynkach pszennych są słabe. Stan ten jest umotywowany z jednej strony ciążącemi na rynku ogromnemi remanentami pszenicy, których obliczenia podaliśmy w poprzednim naszym przeglądzie, z drugiej strony informacjami o spodziewanym dużym urodzaju w Stanach Zjednoczonych A. P. Już poprzednio wspominaliśmy, że w Stanach Zjednoczonych powierzchnia uprawna pszenicy będzie faktycznie w bieżącym roku większa, niż w roku poprzednim, poza tem pogoda wiosny i początku lata była w Stanach Zjednoczonych A. P. bardzo sprzyjająca dla zasiewów. Dopiero ostatnio w czerwcu w niektórych częściach kraju rozpoczęła się posucha. Nie wiadomo jednak czy i jakie przyniosła ona szkody. Zdaje się nie ulegać natomiast kwestji, że w Kanadzie urodzaj pszenicy będzie w tym roku gorszy, niż w roku ubiegłym, jednakże prawdopodobnie nie wpłynie to wydatnie na zmniejszenie nadmiaru zboża.

Ceny żyta na rynku amerykańskim naogół miały lekką tendencję zwyżkową. Zwyżkę cen możemy zanotować również na rynku hamburskim, gdy przeciwnie w Berlinie (niemiecki rynek wewnętrzny) ceny żyta obniżyły się.

Kształtowanie się cen żyta w pierwszej połowie czerwca i w okresach poprzednich przedstawiało się, jak niżej.

Ceny żyta za q (= 100 kg) w dolarach:

Okres	Chicago N 2	New York N 2	Hamburg Westhern Rye (cif)	Berlin Krajowe	Przeciętna Warszawa — Poznań Krajowa
Przeciętna 1928/29 r.	4,11	4,52	4,61	4,89	3,75
Przeciętna 1929/30 r.	3,61	3,66	3,51	4,07	2,46
1930 r. 9—14 VI.	—	2,69	2,21	4,16	1,72
1931 r. 4— 9 V.	1.40	—	—	4,69	3.04
11—16	1.50	—	—	4,66	3,07
18—23	1,49	—	—	4,77	3,34
25—30	1.49	—	1,89	4,85	3,29
1— 6	1,51	1,82	1,90	4,68	3,29
8—13	1,56	1,80	1,99	4,67	3,28

Na wszystkich rynkach środkowo-europejskich, austrjackim, czeskim i t. d. tendencja jest słaba. To samo mniejwięcej dotyczy rynków skandynawskich.

Na polskim rynku zbożowym ceny pszenicy i żyta w ciągu pierwszego tygodnia czerwca utrzymywały się na poziomie, który się ustalił w drugiej połowie maja, lecz w tygodniu następnym zaznaczyło się osłabienie tendencyj i obniżenie cen.

Kształtowanie się cen pszenicy i żyta na polskim rynku zbożowym w ciągu pierwszej połowy czerwca i w okresach poprzednich przedstawiało się, jak niżej.

Ceny pszenicy i żyta za q (= 100 kg) w złotych:

Okres	Pszenica krajowa		Żyto krajowe	
	Warszawa	Poznań	Warszawa	Poznań
Przeciętna 1928—1929 r.	47,86	44,31	34,46	32,31
Przeciętna 1929—1930 r.	40,75	38,72	21,90	21,80
1930 r. 9—14 VI.	42,25	40,00	15,50	15,00
1931 r. 4— 9 V.	34,50	32,50	26,47	27,74
11—16	33.50	30,05	27,67	27,15
18—23	35,25	33,67	30,06	29,53
25—30	35,50	33,45	29,92	28,62
1— 6 VI.	35,50	32,67	29,92	29,75
8—13	34,63	31,75	29,75	28,64

Stan zasiewów w Polsce naogół wykazuje polepszenie w stosunku do stanu z przed miesiąca, gdyż maj przyniósł dosyć ciepła, pierwsza połowa zaś czerwca dostarczyła wilgoci. W każdym bądź razie stan zasiewów jest nieco gorszy, niż w odpowiednim okresie roku ubiegłego i stan żyta jest gorszy, niż pszenicy.

Ceny jęczmienia na rynku niemieckim uległy lekkiej zniżce. Ceny owsa wykazały na rynku amerykańskim lekkie wahania w dół i w górę, na rynku niemieckim zaś poważniejszą zniżkę.

Ruch cen jęczmienia i owsa na rynkach światowych w pierwszej połowie czerwca i w okresach poprzednich, przedstawiał się, jak następuje.

Ceny jęczmienia i owsa za q (= 100 kg) w dolarach:

Okres	Jęczmień		Owies		
	Berlin	Przeciętna Warszawa — Poznań	Chicago	Berlin	Przeciętna Warszawa — Poznań
Przeciętna 1928-1929 r.	5,27	3,89	3,39	4,77	3,74
Przeciętna 1929-1930 r.	4,60	2,89	3,16	3,74	2,43
1930 r. 9—14 VI.	—	2,42	2,80	3,63	1,92
1931 r. 4— 9 V.	5,64	—	2,05	4,69	3,22
11—16	5,64	—	2,08	4,74	3,27
18—23	5,61	—	2,00	4,61	3,50
22—30	5,49	—	1,98	4,60	3,55
1— 6 VI.	5,25	—	1,92	4,39	3,54
8—13	5,05	—	1,94	4,35	3,48

Na polskim rynku zbożowym w tym okresie, jak zwykle brak jest notowań cen jęczmienia. Ceny owsa zlekka obniżyły się na giełdzie warszawskiej równorzędnie do cen innych zbóż.

Ruch cen jęczmienia i owsa na rynkach polskich w ciągu pierwszej połowy czerwca i w okresach poprzednich przedstawiał się, jak następuje.

Ceny jęczmienia i owsa za q (= 100 kg) w złotych:

Okres	Jęczmień		Owies	
	Warszawa	Poznań	Warszawa	Poznań
Przeciętna 1928 — 1929 r.	35,21	34,03	34,92	31,57
Przeciętna 1929—1930 r.	26,59	25,61	21,49	19,95
1930 r. 9—14 IV.	—	21,50	17,25	17,00
1631 r. 4— 9 V.	—	—	27,94	28,72
11—16	—	—	28,83	29,50
18—23	—	—	22,00	30,33
25—30	—	—	32,71	30,50
1— 6 VI.	—	—	32,54	30,50
8—13	—	—	31,50	30,50

Edward Szturm de Sztrem

Eksport i rynki zbytu zwierząt rzeźnych i produktów uboju.

A. Rynki zagraniczne.

Wywóz nierogacizny z Polski w pierwszych dwóch tygodniach czerwca b. r. przedstawia się następująco:

	Wiedeń		Praga	
	Dowóz świń żywych szt.	Cena śr za 1 kg ż. w. zł	Dowóz świń bitych szt.	Cena śr. za 1 kg. bitej w. zł
I. tydzień	6721	1.64	1252	2,40
II. „	8632	1.58	578	2.30

W stosunku do poprzedniego okresu 2-tygodniowego wywóz trzody chlewnej uległ redukcji o blisko 1000 szt. Położenie na obu powyższych rynkach jest w dalszym ciągu niekorzystne. Jeżeli chodzi o rynek wiedeński, to przedstawione w poprzednim numerze premjowanie przez rząd austrjacki trzody pochodzenia krajowego (15% uzyskanej ceny targowej brutto) ściąga coraz większe ilości austrjackiego żywca na targi wiedeńskie, które wskutek tego znajdują się ciągle w stanie nadmiernego przeładowania towarem.

Poniżej podajemy zestawienie dowozów trzody austrjackiej i polskiej od czasu wprowadzenia austrjackiej premji rządowej (12. IV. 1931 r.).

Dowozy trzody krajowej do Wiednia:

Data	Żywiec	Trzoda bita	Mięso (50 kg = 1 szt.)	Razem
12.—18.IV.	5 552	5.079	208	10 839
19.—25 IV.	5.653	5.519	223	11,395
26 IV.—2.V.	6.752	6.118	282	13 152
3.—9.V.	5.385	4.695	322	10 402
10.—16.V.	5.262	5.143	295	10.700
17.—23.V.	6.911	7.793	398	15.102
				71.590

Dowozy trzody z Polski do Wiednia:

Data	Żywiec	Trzoda bita	Mięso (50 kg = 1 szt.	Razem
12.—18.IV.	6.087	1 820	—	7.907
19.—25.IV.	6.901	2 097	66	9.064
26.IV.—2.V.	7.012	1.700	205	8.917
3.—9.V.	7.804	2 086	105	8.995
10.—16.V.	6.807	1 869	140	8.816
17.—23.V.	8.563	2.292	159	11.014
				55.713

W powyższych zestawieniach uderza fakt, że dowozy towaru austrjackiego przewyższają ostatnio dowozy z Polski, podczas gdy w pierwszych trzech miesiącach b. r. dowóz towaru austrjackiego do Wiednia wynosił 112.953 sztuk, dowóz zaś towaru polskiego 136.687 sztuk. Widzimy więc, że zbyt towaru polskiego dość znacznie się zmniejszył, podczas, gdy hodowla austrjacka, niewątpliwie pod wpływem udzielanych premij, potrafiła rozszerzyć swój stan posiadania na rynkach wiedeńskich. Dla charakterystyki panujących obecnie w Wiedniu stosunków wystarczy przytoczyć, że na ostatnim targu z 26-go b. m. ogólny spęd żywca mięsnego i tłuszczowego osiągnął niebywale wysoką ilość 19,828 sztuk.

Pod wpływem tak znacznie zwiększonych dowozów towaru austrjackiego poziom cen na rynkach wiedeńskich ulega coraz dalszemu pogorszeniu, mimo, że dowozy z Polski są stosunkowo nieduże i nie wypełniają zagwarantowanego nam kontyngentu.

Z dniem 1 lipca r. b. ma wejść w życie 5 nowela celna austrjacka, która przez nadmiernie podwyższone stawki zagraża nam całkowitą utratę rynku wiedeńskiego. Ostateczny projekt przewiduje podniesienie cła z 18 zł. kor. na 45 zł. kor. od 100 kg żywej wagi, przyczem też granica świń wolnych od cła zostaje podwyższona ze 110 na 150 kg. żywej wagi. Towar bity zamiast dotychczasowej stawki zł. kr. 27 płacić ma 70 zł. kr. od 100 kg. Stawki te posiadają jednak charakter negocjacyjny, gdyż komentarz urzędowy do noweli podkreśla, że nowe stawki nie wykluczają współzawodnictwa zagranicznego i że istnieje możliwość wcale poważnej obniżki ceł w traktatach handlowych, o ile eksport austrjacki uzyska odpowiednie ulgi. Delegacja polska bawiąca obecnie w Wiedniu stara się o uzyskanie jaknajdalej idących ustępstw.

Również rynek praski wobec wysokich ceł ruchomych, ulegających ciągłym podwyżkom, traci dla nas znaczenie. Wobec zniżki przeciętnych cen nierogacizny w okresie od 1 do 26 maja r. b. cło dodatkowe w Czechosłowacji podwyższono do dnia 10 czerwca z 308 na 327 kc. tak, że suma cła wyniesie dla świń wagi 120 kg. dla Węgier 627 kc. od 100 kg., a dla państw traktatowych 447 kc. Podwyższono również od tej samej daty stawki celne od bydła rogatego: od buhajów ze 116 na 160, od krów z 102 na 140, od cieląt z 93 na 130 kc.; jednocześnie podwyższono cło od mięsa świeżego wszelkich gatunków z 232 na 320 kc. Wskutek tego zarówno dostawy świń bitych jak i bydła żywego z Polski na rynek praski zmniejszają się do minimalnych ilości. W ostatnich 2 tygodniach dowóz bydła z Polski do Pragi nie osiągnął nawet 100 szt.

Wywóz bydła rogatego do Włoch waha się w granicach 200 do 300 szt. tygodniowo, a osłabienie tego eksportu spowodowane jest brakiem kapitałów obrotowych wskutek nie otrzymania dotąd przez firmy eksportujące wyrównania strat z funduszu eksportowego za okres poprzedni.

Dostawy bekonów z Polski na rynek angielski utrzymują się w dalszym ciągu na wysokim poziomie. W pierwszym tygodniu czerwca r. b. dostarczono 11.040 balotów, w drugim 11.445 balotów, t. j. razem 22.485 balotów, czyli przeszło 45.000 szt. świń przerobionych na bekony. Natomiast wbrew oczekiwaniom ceny w Londynie uległy dalszej ogólnej zniżce, która dla polskiego bekonu wynosiła 6 sh. na 1 cwt. tak, że w ostatnim tygodniu bekon nasz notował 30—38 sh. (około zł. 1,40 za 1 kg. brutto loco Londyn). Zniżka dotknęła poważnie towar wszystkich krajów, a zwłaszcza bekon duński, którego większe zapasy niesprzedane ciążą na rynku i który wskutek tego nie jest w stanie utrzymać swoich specjalnie wysokich cen. Z drugiej strony koszty produkcji w Danji są stosunkowo wysokie w związku ze znacznie wyższemi cenami żywca. Sfery duńskie są tą depresją na rynku angielskim silnie zaniepokojone i w tych dniach udała się do Londynu delegacja przedstawicieli duńskich fabryk związkowych, by pertraktować z miarodajnemi czynnikami w Anglji w kierunku zapewnenia pewnej stabilizacji cen na bekon duński.

Należy też zanotować pomyślne widoki rozwoju eksportu wędlin i szynek, który podobnie jak wzmożony eksport bekonów stanowi pewnego rodzaju rekompensatę za kurczące się rynki zbytu żywca i mięsa w stanie świeżym. W kwietniu r. b. wywieźliśmy wędlin i szynek ogółem 520 tonn wartości 1.920.000 zł.; w marcu r. b. wywóz ten przedstawiał wartość 1.506.000 zł., gdy w kwietniu 1930 r. wartość ta wynosiła tylko 881.000 zł. Ogólna zaś wartość wywiezionych wędlin i szynek w okresie pierwszych 4 miesięcy w roku bieżącym dosięgła sumy 7.114.000 zł., gdy w r. 1930 wynosiła ona tylko 2.937.000 zł.

B. Rynki krajowe.

Na rynkach krajowych w omawianym okresie zaznaczyła się lekka poprawa cen zarówno na bydło jak i na trzodę chlewną. Zwłaszcza w pierwszym tygodniu czerwca ceny nierogacizny na niektórych targach z powodu małych spędów podniosły się o kilkanaście groszy. Ceny świń bekonowych, w związku z przesileniem na rynku angielskim utrzymują się na niskim poziomie. Również ceny owiec na rynku poznańskim wykazują słabszą tendencję.

Poniżej podajemy końcowe notowania z ważniejszych rynków krajowych.

Warszawa, od 7. VI. do 13. VI. 1931 r.:

Spęd: bydła rogatego 845 szt.; cieląt 1.126 szt.; trzody chlewnej 3.824 szt.

Mięso przywozowe: wołowina 3.766 ćwiartek; cielęcina 28.192 ćw.; baranina 294 ćw.; wieprzowina 16.906 kilogramów.

Średnie ceny żywca w hurcie za 1 kg.: bydło rogate: pełnomięsiste zł. 1; wytłuczone 0,80; chude 0,70; jałowizna 0,70; cielęta 1,10; trzoda chlewna: sztuki słoninowe 1,25—1,40, mięsne 1,10—1,25.

Średnie ceny mięsa w hurcie za 1 kg.: zady z uboju warszawskiego — wołowiny I gat. 2,20, II gat. 2,10; cielęcina 1.80. Zady przywozowe: wołowina I gat. 1,80 I gat. 1,60, cielęcina 1,40.

Przody z uboju warszawskiego: wołowina I gat. 2,20, II gat. 1,80; cielęcina 1,80. **Przody przywozowe:** wołowina I gat. 1,60, II gat. 1,40; cielęcina 1,00.

Wieprzowina z uboju warsz.: słoninowe 1,80, mięsne 1,60 zł.

Wieprzowina z uboju warsz. słoninowe 1.80 zł., mięsne 1.60 zł.

Wieprzowina przywozowa: słoninowe 1,10 zł.

Sosnowiec, od 8. VI. do 13. VI. 1931 r.:

Spędzono na Targowicę w Sosnowcu 2.013 sztuk trzody chlewnej.

Płacono za 1 kg. żywej wagi zł. 1,20—1,55.

Tendencja zwyżkowa.

Kraków, od 6. VI. do 12. VI. 1931 r.:

	Spęd	Ceny
buhaje	233	0,75—1,18
woły	158	0,81—1,20
krowy	201	0,55—1,07
jałówki	127	0,73—1,16
cielęta	1110	0,67—1,25
owce	—	—
świnie	963	1,05—1,36
świnie bite		1,50—1,80

Przebieg targu

Spęd bydła i cieląt znaczny, nierogacizny mniejszy, Ceny bydła i cieląt bez zmian, ceny nierogacizny nieco wyższe.

Lwów, od 6. VI. do 13. VI. 1931 r.:

	Spęd	Ceny	
bydła	575	0,75—1,10	za 1 kg. ż. w.
		0,75—1,80	„ b. w.
cieląt	1411	0,60—0,82	„ ż. w.
		1,00—1,50	„ b. w.
świń	—	1,20—1,50	„ ,,

Mysłowice, od 6. VI. do 12. VI. 1931 r.:

		Spęd	Ceny
buhaje		86	0,90—1,20
woły		25	1,00—1,25
krowy		660	0,90—1,20
jałówki		50	1,00—1,25
cielęta		159	— —
owce		—	— —
barany		—	— —
świnie	gat. I	1106	1,40—1,50
	„ II		1,35—1,45
	„ III		1,20—1,28
	„ IV		1,10—1,20
	„ V		— —

Poznań, dnia 16 czerwca 1931 r.

	spęd	ceny
A. Woły	105	
1. Pełnomięsiste, wytuczone . .		104—108
2. Mięsiste, tuczone młodsze .		92—100
3. miernie odżywione		—
4. mięsiste, tuczone starsze . .		—
B. Buhaje	221	
1. Wytuczone, pełnomięsiste		98—106
2. Tuczone, mięsiste		86— 96
3. nietuczone, dobrze odżyw. .		—
4. miernie odżywione		—
C. Krowy	407	
1. Wytuczone, pełnomięsiste .		100—108
2. Tuczone, mięsiste		86— 94
3. Nietuczone, dobrze odżyw. .		68— 74
4. Miernie odżywione		40— 50
D. Jałowice		
1. Wytuczone, pełnomięsiste .		100—108
2. Tuczone, mięsiste		90— 96
3. Nietuczone		76— 86
4. Miernie odżywione		60— 66
E. Młodzież		
1. Dobrze odżywiona		60— 66
2. Miernie odżywiona		54— 58
F. Cielęta	614	
1. Najprzedniejsze cielęta wyt.		90—100
2. Tuczone cielęta		80— 86
3. Dobrze odżywione		70— 78
4. Miernie odżywione		60— 68
II. Owce	151	
1. Wytuczone pełnom. jagnięta		100—120
2. Tucz. starsze skopy i maciorki		80— 90
3. dobrze odżywione		—
III. Świnie:	1641	
1 pełnomięsiste od 120—150 kg. ż.w.		108—112
2. pełnomięsiste od 100—120 kg. ż.w.		102—106
3. pełnomięsiste od 80 . 100 kg. ż.w.		90 - 100
4. mięsiste ponad 80 kg.		78— 86
5. maciory i późne kastraty		90—100
6. świnie bekonowe		84— 88

Przebieg targu: spokojny. *B.*

Rynki maślarskie.

Mocna tendencja, która cechowała krajowe rynki maślarskie na początku maja, wywołała zmniejszoną znacznie produkcję mleczarską z racji braku paszy zielonej, uległa przy końcu maja załamaniu i ceny raptownie spadły. Zagraniczne rynki wykazują małe wahania przy tendencji spokojnej. Niżej podajemy przegląd cen masła w zł. p. za 1 kg. I gat. w hurcie.

Spadek cen na krajowych rynkach jest znaczny. Ostatnie notowania w porównaniu z cenami z przed 5 tygodni wykazują zniżkę na rynku warszawskim zł. 1,20 na 1 kg., na rynku zaś lwowskim różnica ta dochodzi do zł. 1,50. Inne rynki prowincjonalne wykazują podobny spadek.

Na zniżkę cen wpłynęło znaczne zwiększenie produkcji krajowej. Sprzyjające warunki atmosferyczne,

Data	Berlin	Hamburg	Kopenhaga	Londyn Kolonj.	Warszawa	Lwów
9.5	5.10	5.13	4.54	5.07	4.80	4.90
25.5	5.30	5.13	4.64	5.16	4.00	4.20
30.5	5.13	5.05	4.64	5.34	3.60	3.80
6.6	5.13	4.96	4.64	5.34	3.60	3.60
15.6	4.13	4.96	4.64	5.34	3.60	3.40

t. j. dostateczna ilość opadów przy ciepłej pogodzie wpłynęła dodatnio na wzrost traw, a więc i tem samem na zwiększenie się produkcji mlecznej.

W województwach centralnych i wschodnich jest dość znaczna ilość mleczarń t. zw. sezonowych, które pracują jedynie w okresie zwiększającej się produkcji mlecznej, przy dostatecznych ilościach paszy zielonej dla krów. Uruchomienie wyżej wspomnianych mleczarń, pojawienie się na rynku większych ilości masła wiejskiego i naogół zwiększone dowozy towaru przyczynły się do spadku cen.

Jako jeden z najważniejszych czynników, który wywarł deprymujący wpływ na obecną sytuację, należy uznać spadek eksportu na rynki odbiorcze, przy wzroście produkcji, następstwem czego było przeładowanie towarem rynków wewnętrznych.

Niżej podajemy eksport masła polskiego w maju.

Kraje	1930 rok		1931 rok	
	q	1.000 zł.	q	1.000 zł.
Anglja . . .	128	40	161	64
Austrja	139	68	876	466
Belgja	458	268	142	81
Czechosłowacja	5	2	50	25
Danja	171	73	116	55
Francja	—	—	41	18
Niemcy . . .	4.963	2.392	4.148	1.891
Szwajcaria . .	—	—	853	386
Inne Kraje . .	1.560	795	24	10
	7.424	3.638	6.411	2.996

Jak z powyższego zestawienia wynika, eksport zmniejszył się w maju r. b. blisko o 14% w porównaniu z rokiem ubiegłym, w stosunku zaś do wywozu w kwietniu r. b. spadek wynosi około 22%.

Spadek wywozu zazwyczaj wywołany jest polepszeniem się sytuacji na rynkach wewnętrznych oraz zbytnią obniżką cen na rynkach odbiorczych. W maju podobna sytuacja nie miała miejsca, jednak eksport spada.

W związku z tem coraz poważniej wysuwa się na czoło zagadnień potrzeba racjonalizacji eksportu. Podstawą każdego eksportu jest jego stałość i ciągłość. Eksport z przerwami, które cechują nasz handel masłem z zagranicą, nie może umocnić naszej pozycji na rynkach odbiorczych, ale natomiast może przyprawić nas o ich utratę tem dotkliwszą, że przy ponownem ich zdobywaniu narażamy się na straty materjalne.

Sytuacja na rynkach angielskich dla masła była dość pomyślna. Ceny zwyżkowały.

Na rynku londyńskim płacono za 1 kg. masła w zł. pol. I gat. w hurcie (notowania najwyższych cen osiągniętych):

Data	M. Zeland.	Australja	Danja	Polska
9.5	5.07	4.89	5.34	—
16.5	5.16	4.98	5.39	—
23.5	5.16	4.98	5.48	—
30.5	5.34	5.12	5.43	—
6.6	5.34	5.12	5.43	—

W porównaniu z okresem poprzednim najbardziej zwyżkuje masło kolonjalne, ceny jednak na towar innego pochodzenia również utrzymują wyższe notowania.

Konsumcja masła w Anglji utrzymuje się na poziomie zadawalniającym, przewidywany jest nawet pewien wzrost konsumcji. Niepomyślny natomiast jest fakt, że rynek niemiecki zawiódł eksporterów, wobec czego większe ilości masła kontynentalnego są kierowane na rynek angielski.

W stosunku do lat ubiegłych dowozy kolonjalne są znacznie większe w roku bieżącym. Kanada, która w ostatnich latach dostarczała bardzo mało masła na rynek londyński, w roku bieżącym wykazuje znaczny wzrost transportów; w porównaniu z rokiem ubiegłym wzrost dochodzi do 23%. Okrętowe ładunki masła kolonjalnego na rynki angielskie wynosiły w dn. 28 maja r. b. ogółem 15.212 tonn w porównaniu do 10.966 tonn w tym samym czasie roku ubiegłego. W maju dowóz masła z Nowej Zelandji i Australji na rynki angielskie wynosił 16.330 tonn, w czerwcu zaś przewidują dowóz w wysokości około 14.000 tonn w stosunku do 7.480 tonn dostarczonych w czerwcu 1930 roku. Zapasy masła w chłodniach na dzień 30 maja r. b. wykazały 14.179 tonn, czyli były o 4.958 tonn większe niż w kwietniu, a o 12.000 tonn zaś mniejsze niż w maju roku ubiegłego.

Na rynku niemieckim ceny w okresie sprawozdawczym nieco spadły, były jednak wyższe niż na początku maja. Oczekiwano, że z powodu upałów konsumcja świeżego mleka wzrośnie, co spowoduje mniejszą produkcję w mleczarniach. Jednak tego nie odczuto, ponieważ zaofiarowanie masła jest duże i działa deprymująco na kształtowanie się cen.

Mimo wzmożenia się konsumcji mleka świeżego, jak nas informują, o 20%, mimo, iż sezon szparagowy przyczynia się zazwyczaj do większego spożycia masła, jednak obroty masłem na większych rynkach były bardzo spokojne. Duże dostawy masła produkcji krajowej i utrudniony zbyt towarów pochodzenia zagranicznego zmusiło wielu eksporterów do zmagazynowania masła w chłodniach. Przyszłe kształtowanie się cen na rynkach światowych będzie uzależnione od wielkości produkcji masła kontynentalnego, przyczem decydujące znaczenie będą miały warunki atmosferyczne. *Ad. D*

Kronika Krajowa

Finanse i kredyt.

Kronika finansowa.

W okresie sprawozdawczym od dnia 5 do 22 czerwca r. b. panowała na giełdzie tendencja dla dewiz zwyżkowa. Przyczyn zwyżki dolara należy szukać w zwyżce kursu tej waluty na giełdzie berlińskiej, gdyż przy niezmienionym kursie sprowadzanie banknotów

dolarowych do Berlina kalkulowałoby się taniej z Polski, niż ze Stanów. Obroty dewizami większe, niż w poprzednim okresie sprawozdawczym.

Notowano: Belgję 124,14—124,17—124,20; Belgrad 15,81; Berlin 211,85; Budapeszt 155,80; Bukareszt 5,32; Gdańsk 173,32—173,35—173,38; Helsingfors 22,47; Hiszpanję 86,80; Holandję 358,65—359,09—359,35; Kair 44,53; Kopenhaga 238,93—238,96; Londyn 43,36¼—43,38½—43,41½; N. York czeki 8,910—8,915 i 8,919; N. York kabel 8,913, 8,919 i 8,925; Oslo 238,78; Paryż 34,90, 34,92—34,94; Pragę 26,41—26,42—26,43; Rygę 171,95; Sztokholm 238,95—239,00—239,23; Szwajcarję 172,80—173,10—173,30; Tallin 237,72. Wiedeń 125,25—125,33—125,47; Italję 46,65—46,70—46,72; Montreal 8,89½.

W obrotach prywatnych pozagiełdowych dokonywano tranzakcyj, dolarem gotówkowym 8,9185—8.9325—8,9675, rublem złotym 4,71—4,75—4,79, czerwońcem dol. 0,32—0,325—0,33.

Gram czystego złota 5,9244.

Austrjacki Bank Narodowy podniósł stopę dyskontową z dniem 8 bm. z 5% na 6% i z dniem 16 bm. z 6% na 7%. Narodowy Bank Bułgarski z dniem 4 b.m. obniżył stopę dyskontową z 9% na 8½%. Bank Rzeszy w Berlinie poniósł z dn. 13 bm. stopę dyskontową z 5% na 7%. Lombardową z 6 proc na 8 proc. Narodowy Bank Węgierski podniósł stopę dyskontową z dn. 16 bm. z 5½ proc. na 7½ proc.

Na giełdzie papierów procentowych papiery państwowe lokacyjne notowano: 3% Poż. Budowlana 40,00—45,50; 4% Poż. inwestycyjna 84,00—87,00; 5% Poż. Konwersyjna 47,75—48,00; 5% Poż. Konwersyjna Kolejowa 45,00—45,50; 6% Poż. Dolarowa 69,50—70,25; 7% Poż. Stabilizacyjna 77,75—78,50 (z wyłączeniem transzy francuskiej). Listy zastawne banków państwowych notowano: 7% L. Z. Państw. Banku Roln. 83,25; 8% L. Z. Państw. Banku Roln. 94,00; 7% L. Z. Banku Gosp. Kraj. 83,25; 8% L. Z. Banku Gosp. Kraj. 94,00.

Wkłady oszczędnościowe.

Stan wkładów oszczędnościowych w Pocztowej Kasie Oszczędności na dn. 31 maja b.r. przewyższa stan z miesiący poprzednich i osiąga liczbę 305 miljonów zł. Stan wkładów na dn. 30 kwietnia wynosił 295 miljonów zł. zaś na 31 marca — 283 miljony zł.

Co zaś do wkładów w 376 Komunalnych Kasach Oszczędności, według obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego stan na dzień 31 maja wynosi 558 miljonów złotych, gdy w dn. 30 kwietnia równał się 550 miljonów zł., a w dn. 31 marca — 542 miljony zł.

Widoczny zatem jest dość duży wzrost oszczędności. Ogółem w P. K. O. i Komunalnych Kasach Oszczędności stan wkładów oszczędnościowych na dn. 31 maja stanowi — 863 miljony złotych, gdy w dn. 30 kwietnia stanowił — 845 miljonów zł., a w dn. 31 marca — 825 miljonów zł.

Nie uwzględniono tu stosunkowo drobnych pozycyj oszczędnościowych w Bankach Państwowych i Akcyjnych, które zostały włączone, stosownie do swego charakteru, do wkładów à vista.

Wkłady terminowe.

Stan wkładów terminowych w Banku Gospodarstwa Krajowego na dn. 31 maja 1931 r. wynosi 115 miljonów zł., gdy na 30 kwietnia wynosił 122 miljony zł., a na 31 marca — 118 miljonów zł. Nastąpiło zatem skurczenie się wkładów terminowych.

W Państwowym Banku Rolnym stan wkładów terminowych na dn. 31 maja b. r. wynosił 33 miljony zł., gdy na 30 kwietnia i 31 marca wynosił również 33 miljony zł. Wkłady terminowe zatem pozostały na poziomie przez trzy miesiące.

Jednocześnie zaznaczyć należy, że wkłady w tym Banku stanowią podrzędną czynność Banku.

Według prowizorycznych obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego wkłady terminowe w największych Bankach Akcyjnych, których kapitał wynosi (przynajmniej 5 miljonów zł., a w sumie swej seprezentuje około 80 procent kapitału wszystkich banków maleją w dniu 31 maja wynoszą 206 miljonów złotych, gdy na 30 kwietnia wynosiły 211 miljonów zł., a na 31 marca — 252 miljony zł.

Wkłady a vista i salda kredytowe.

Wkłady à vista w Banku Gospodarstwa Krajowego wzrosły w stosunku do miesiąca poprzedniego. Stan wkładów na dn. 31 maja wynosi 128 miljonów zł., gdy na 30 kwietnia wynosił 123 miljony zł., na 31 marca 114 miljonów zł.

Salda kredytowe w tym Banku na 31 maja wyrażają się liczbą 21 miljonów zł., gdy w dn. 30 kwietnia i 31 marca wynosiły 20 miljonów.

W państwowym Banku Rolnym stan wkładów à vista wzrósł. Na dzień 31 maja wynosi — 32 miljony zł., gdy na 30 kwietnia wynosił 30 miljonów zł., a na 31 marca — 24 miljony zł.

Salda kredytowe w P. B. R. stanowią nikłą pozycję niecałych 2 miljonów zł. na ostatni dzień trzech ostatnich miesięcy.

Wkłady à vista w największych Bankach Akcyjnych maleją. Stan na 31 maja wynosi 257 miljonów zł., gdy na 30 kwietnia równał się 289 miljonów zł., a na 31 marca — 292 miljony zł.

Salda kredytowe natomiast maleją z 125 miljonów zł., w dn. 31 marca, na 116 miljonów zł. na dn. 30 kwietnia, i na 110 miljonów zł. na 31 maja.

Wkłady na rachunkach czekowych, bieżących i żyrowych w P. K. O. na dn. 31 maja wynoszą 171 miljonów złotych, gdy na 30 kwietnia wynosiły — 162 miljony zł., a na 31 marca — 161 miljonów zł. Jak widać wkłady wzrosły w stosunku do kwietnia i marca. Wkłady à vista w 376 Komunalnych Kasach Oszczędności na dn. 31 maja wynoszą 54 miljony zł., gdy na 30 kwietnia wynosiły 53 miljony zł., a na 31 marca — 50 miljonów zł.

Lokaty Skarbu Państwa.

Lokaty Skarbu Państwa w Banku Gospodarstwa Krajowego wynoszą na dn. 31 maja — 589 miljonów zł., gdy w dn. 30 kwietnia wynosiły 602 miljony zł., a w dn. 31 marca — 607 miljonów zł. Podkreślić należy, że znaczny i stały wzrost lokat Skarbu w tym Banku trwał tylko do stycznia r. b., od lutego zaś datuje się zmniejszenie lokat Skarbu Państwa.

Lokaty Skarbu Państwa w Państwowym Banku Rolnym są znacznie mniejsze i wynoszą na ostatni dzień maja — 88 miljonów zł., nie zmieniając się w stosunku do trzech poprzednich miesięcy.

Protesty weksli.

Według obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego wartość weksli zaprotestowanych w miesiącu maju zmniejszyła się w stosunku do miesiąca poprzedniego. W maju ogółem na terenie Rzeczypospolitej Polskiej zaprotestowano 430 tysięcy sztuk weksli na sumę 106.787 tysięcy zł., gdy w kwietniu zaprotestowano 428 tysięcy sztuk weksli na sumę 110.630 tysięcy zł., a w marcu zaprotestowano 453 sztuk weksli na sumę 121.140 tysięcy złotych.

Wartość przeciętna jednego weksla zaprotestowanego wynosi 248 zł., gdy w kwietniu wynosiły 258 złotych, a w marcu 267 złotych.

Według obliczeń szacunkowych wartość weksli płatnych w miesiącu maju wynosi 821 miljonów zł., a wobec tego wartość weksli zaprotestowanych w tym miesiącu t.j. 107 miljonów zł. stanowi około 13.0 procent ogólnej sumy weksli płatnych w maju. Stosunek ten dla miesiąca kwietnia wynosił około 13.9 proc., a dla marca 12.4 procent sumy ogólnej weksli płatnych w tych miesiącach.

Pożyczki długoterminowe Państwowego Banku Rolnego w listach zastawnych.

Suma udzielonych kredytów długoterminowych w listach zastawnych na dzień 1 maja 1931 r. wyraża się liczbą 234.723 tysiące złotych. Salda zaś listów zastawnych w obiegu, jak już donosiliśmy w numerze poprzednim, stanowi 224.384 tysiące złotych.

Suma wypłaconych pożyczek dzieli się na pożyczki na kupno gruntów oraz na pożyczki na spłaty uciążliwych zobowiązań i inwestycje gospodarcze.

Na kupno gruntu udzielono ogółem 38 tysięcy pożyczek na sumę 131.373 tysiące zł., obejmując obszar 420 tysięcy hektarów. Przyczem na kupno gruntu z parcelacji prywatnej udzielono 97.051 tysięcy zł., z parcelacji majątków własnych P. B. R. — 11.916 tysięcy zł., na kupno gruntu poza parcelacją — 4.804 tysiące zł., awans dla właścicieli nieruchomości ziemskich na parcelacje — 8.077 tysięcy zł., pożyczki w związku z komosacją — 9.525 tysięcy zł.

Na spłatę uciążliwych zobowiązań i inwestycje gospodarcze Bank wypłacił 13 tysięcy pożyczek na sumę 103.350 tysięcy zł., obejmując obszar 231 tysięcy hektarów. Rozdział kredytów według obszaru gospodarstw podajemy poniżej:

Gospodarstwa rolne o oczsarze: w hektarach	Suma pożyczek w tysiącach zł.
0 — 2	899
2 — 5	8.671
5 — 20	40.763
20 — 50	23.139
50 — 100	13.232
100 — 200	12.220
200 i wyżej	3.426

Według wysokości oprocentowania, pożyczki w 8 procentowych listach zastawnych stanowią 95.998 tysięcy zł., a 7 procentowych 138,725 tysięcy zł.

Produkcja i przemysł rolny.

Stan zasiewów.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego stan zasiewów w Polsce w pierwszych dniach czerwca przedstawiał się następująco:

Drugą połowę maja cechowała wysoka temperatura. Ustalono, że ilość ciepła i słońca była dostateczna dla wegetacji roślinnej. Natomiast w pierwszych dniach czerwca nastąpiło obniżenie temperatury, aż do nocnych przymrozków w województwach północno-wschodnich (wileńskiem i nowogrodzkiem). Szkód jednak żadnych z tego powodu w zbożach nie stwierdzono.

Jednocześnie z ochłodzeniem się, zwiększyła się ilość opadów, dzięki którym polepszył się stan wilgoci w roli, oceniany jako dostateczny. Brak opadów dał się odczuć najsilniej w województwach lubelskiem, białostockiem, poleskiem, krakowskiem i lwowskiem.

Stan zasiewów w ciągu ostatnich dwóch tygodni uległ poprawie i przedstawiał się w stopniach kwalifikacyjnych następująco: (stopień 5 oznacza stan wyborowy, 4 — dobry, 3 — średni, przeciętny, 2 — mierny, 1 — zły).

	1931 r.			1930 r.
	5/VI.	15/V.	5/V.	5/VI.
pszenica ozima	3,4	3,2	3,3	4,1
żyto ozime	2,9	2,8	2,8	4,0
pszenica jara	3,3	3,2	•	3,6
jęczmień jary	3,3	3 2	•	3,5
owies	3,3	3,3	•	3 5
ziemniaki	3,2	•	•	3,4
buraki cukrowe	3,0	•	•	3,5

Polityka handlowa.

Badanie mięsa przywożonego z zagranicy.

W Dzienniku Ustaw Nr. 54 z dn. 17 czerwca r.b. ukazało się (poz. 443) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa w sprawie badania mięsa importowanego. Drobiazgowym i licznym przepisom powyższego rozporządzenia podlegają: mięso świeże, mrożone, smażone, konserwowane, wędzone, marynowane, peklowane i solone, następnie tkanka tłuszczowa świń, jelita oraz wyroby z mięsa siekanego i konserwy mięsne. Rozporządzenie powyższe wchodzi w życie w miesiąc po ogłoszeniu.

Ograniczenia wywozu zwierząt zagranicę.

Na podstawie zarządzenia Ministerstwa Rolnictwa z dn. 8 czerwca 1931 Nr. 3085 W-I/31 zamknięte są z dniem 10 czerwca b. r., aż do odwołania dla wywozu zwierząt zagranicę województwa następujące:

I. Z powodu pomoru i zarazy świń zamknięte są dla wywozu świń powiaty:

A. Do Austrji:

Opatów i Radom — woj. kieleckiego, Biała, Chełm, Janów, Łuków i Zamość — woj. lubelskiego, Rzeszów i Sokal — woj. lwowskiego, Oborniki — woj. poznańskiego, oraz Luboml i Włodzimierz — woj. wołyńskiego.

B. Do Czechosłowacji: Dubno — woj. wołyńskiego.

II. Z powodu pryszczycy zamknięte są dla wywozu zwierząt racicowych do Czechosłowacji (dla przywozu do Czechosłowacji i przewozu przez Czechosłowację) powiaty: Ostrów Mazowiecki — woj. białostockiego, Częstochowa i Kozienice — woj. kieleckiego, Chrzanów i Kraków — woj. krakowskiego, Garwolin, Łuków, Sokołów, Węgrów i Zamość — woj. lubelskiego, Brzozów, Dobromil, Jarosław, Mościska, Przemyśl i Sambor — woj. lwowskiego, Brzeziny, Koło, Konin i Słupca — woj. łódzkiego, Chodzież, Gniezno, Inowrocław, Mogilno, Oborniki, Poznań, Szamotuły, Wągrówiec, Wyrzysk i Żnin — woj. poznańskiego, m. st. Warszawa i wszystkie powiaty województw: pomorskiego, śląskiego i warszawskiego.

Polski Związek hodowców i eksporterów raków.

Z inicjatywy Związku Organizacyj Rybackich R. P. odbył się zjazd eksporterów raków w dniu 16 maja r.b., w obecności przedstawicieli Ministerstwa Rolnictwa i Państwowego Instytutu Eksportowego. Przedmiotem obrad była dyskusja nad trudnościami, w jakich znalazł się w dobie obecnego kryzysu handel, a w szczególności eksport raków z Polski. Koncepcja eksporterów raków i Związku Organizacyj Rybackich R. P., aby standaryzację wywożonych raków z Polski oprzeć na cłach wywozowych nie znalazła ogólnego uznania. Tymczasem importerzy niemieccy wyzyskując słabą stronę organizacji naszego handlu zdecydowaną polityką dążą do zniszczenia tego handlu. Eksporterzy z różnych części Polski podkreślili solidarną, dewastacyjną niemieckich firm importowych, na terene Polski za pośrednictwem agentów rozrzuconych po całym kraju. W tym celu, aby zorganizowanej polityce niemieckich importerów raków móc się skutecznie przeciwstawić, zebrani zorganizowali Związek pod nazwą „Polski Związek Hodowców i Eksporterów Raków", którego celem jest:

a) racjonalizacja i organizacja handlu, hodowli i eksportu raków, oraz przetworów z nich,

b) badanie i opracowywanie rynków zbytu,

c) reprezentowanie i obrona interesów hodowli i eksportu,

d) współpraca z instytucjami dążącemi do podniesienia rakostanu w Polsce oraz popieranie racjonalnej hodowli raków w Polsce,

e) dążność do stworzenia w Polsce przemysłu przerabiającego raki.

Nadto zebrani uchwalili przeprowadzić standaryzację wywożonych raków według klas przyjętych w handlu międzynarodowym.

Zagadnienia agrarne.

Parcelacja.

Ministerstwo Reform Rolnych wydało okólnik w dniu 6 maja r. b. Nr. 378, który wprowadza szereg ułatwień parcelacyjnych jak również stanowi zasadniczy zwrot w dotychczas obowiązujących przepisach oraz zwyczajach, jakie były stosowane przez władze ziemskie.

Postępowanie scaleniowe.

N. T. A. miał do rozstrzygnięcia skargę, której treść dotyczyła postępowania scaleniowego i w której chodziło o to, czy ustne omawianie warunków i okoliczności, dotyczących projektu scaleniowego, tak między uczestnikami scalenia, jak między uczestnikami, a przeprowadzającym scalenie przedstawicielem władzy, w szczególności czy zastrzeżenia poczynione w tych ustnych układach z jednej strony, a zobowązania przyjęte z drugiej strony, mają jakiekolwiek znaczenie prawne i zdolne są wpłynąć na decyzję władzy, orzekającej w danej sprawie.

Pewien wieśniak wsi Szelciny, posiadający także grunta w sąsiedniej wsi Nowodziel (pow. Sokolski), która miała ulec scaleniu, pragnął i ubiegał się o to, aby przy wydzieleniu mu ekwiwalentu za jego grunta we wsi scalanej w postępowaniu scaleniowem uwzględniono konieczność przydzielenia mu gruntów, przylegających bezpośrednio do jego gruntów we wsi Szelciny. Na temat tego przydziału układał się tak z poszczególnymi członkami Rady uczestników scalenia, jak z komisarzem ziemskim i mierniczym, przeprowadzającym scalenie, od których miał otrzymać zobowiązanie uwzględnienia tego życzenia w zamian za zrzeczenie się przez niego prawa do siedziby we wsi scaleniowej.

Gdy jednak Główna Komisja Ziemska zatwierdziła w odwołaniu decyzję Okręg. Komisji Ziemskiej, w której projekt scaleniowy doznał zmian, niekorzystnych właśnie dla interesów owego wieśniaka z Szelcin, bez rozpatrzenia zarzutu tegoż co do otrzymanego zobowiązania, na którego stwierdzenie prosił o zawezwanie wskazanych świadków, — wniósł tenże wieśniak skargę do N. T. A., zarzucając naruszenie przepisów, dotyczących postępowania scaleniowego, przez to, że Gł. Komisja Ziemska ani nawet nie rozważyła zarzutu podniesionego co do nieuwzględnienia danego skarżącemu w toku postępowania scaleniowego zobowiązania i nie przesłuchała powołanych na tę okoliczność świadków.

N. T. A. w rozstrzygnięciu skargi uznał, że skarżącemu nie przysługiwała żadna prawna podstawa do żądania od władzy uznania danego rzekomo skarżącemu zobowiązania za fakt, wiążący władzę, którego w decyzji swojej pominąć nie była władna. Ustawa scaleniowa — stwierdza N. T. A. — tak w pierwotnem, jak w znowelizowanem brzmieniu, nie przewiduje żadnych oświadczeń, czy to stron interesowanych, czy to komisarza ziemskiego lub prowadzącego czynności scaleniowe mierniczego, — poza zaprotokółowanemi w aktach sprawy. Wszelkie zatem takie ustne oświadczenia nie mają wiążącego znaczenia dla władz orzekających. — W danym wypadku w aktach sprawy, w szczególności w podpisanych przez skarżącego, a znajdujących się w aktach Powiat. Urzędu Ziemsk. zobowiązaniach żadnego zastrzeżenia nie ma. Jeżeli więc w tych warunkach władza pozwana odmówiła badania świadków dla ustalenia istnienia warunków, omawianych rzekomo ustnie, to Trybunał nie mógł w tem dopatrzeć się naruszenia ustawy.

W myśl tego orzeczenia N. T. A. ustalił następującą zasadę prawną: „Wszelkie ustne oświadczenia, czy to uczestników scalenia, czy komisarza ziemskiego lub

prowadzącego prace scaleniowe mierniczego, niezaprotokółowane w aktach sprawy, nie mają wiążącego znaczenia dla władzy orzekającej". (Orzecz. N. T. A. z 15 czerwca 1931 r. L. rej. 6123/29).

Zagadnienia socjalne.

Ubezpieczenie na wypadek choroby służby domowej w gospodarstwach wiejskich.

Jaki jest stosunek prawny w zakresie obowiązku właściciela majątku ziemskiego do ubezpieczenia służby domowej na wypadek choroby, jeżeli ten właściciel gospodaruje tylko na części majątku, a resztę majątku wydzierżawił? Jedna z Kas Chorych stanęła na stanowisku, że dla obowiązku ubezpieczenia służby domowej obojętnem jest, czy właściciel majątku gospodaruje sam na całym majątku, czy za pośrednictwem dzierżawcy, i że za obowiązek ubezpieczenia odpowiada tylko właściciel majątku.

W wyniku skargi do N. T. A. orzekł tenże, co następuje: „W myśl art. 3 i 15 ustawy z 19 maja 1920 r. podstawą obowiązku ubezpieczenia na wypadek choroby jest i dla służby domowej w gospodarstwach wiejskich stosunek roboczy, względnie służbowy zatrudnionego personelu do pracodawcy i tylko pracodawca obowiązany jest do zgłoszenia i ubezpieczenia zatrudnionych u niego pracowników. W świetle tego przepisu, o ile chodzi o gospodarstwa wiejskie, dla których zastosowanie ma w zakresie ubezpieczenia na wypadek choroby rozporządzenie z 28 stycznia 1922, należy uznać, że za obszar gospodarstwa wiejskiego, który według postanowień tego ostatniego rozporządzenia jest miarodajny dla oceny obowiązku ubezpieczenia służby domowej na wypadek choroby, należy uważać ten obszar ziemi, na którym pracodawca służby domowej gospodaruje, to znaczy prowadzi gospodarstwo wiejskie na własny rachunek. Ponieważ dzierżawca gospodaruje na dzierżawionym obszarze ziemi, tak jak właściciel, na własny rachunek, a nie na rachunek dającego w dzierżawę właściciela ziemi, i dzierżawca, a nie właściciel, jest pracodawcą służby domowej, zatrudnonej w prowadzonem przez dzierżawcę gospodarstwie wiejskiem, należy uznać, że w majątkach ziemskich, częściowo wydzierżawionych, gospodarstwo, prowadzone przez właściciela i gospodarstwo, prowadzone przez dzierżawcę, stanowią dwa odrębne, samodzielne gospodarstwa wiejskie, w rozumieniu § 1 rozporządzenia z 28 stycznia 1922, obszar zatem każdego z nich zosobna jest miarodajny dla obowiązku ubezpieczenia zatrudnionej w tych gospodarstwach służby domowej.

W ślad za tem orzeczeniem N. T. A. sformułował następującą zasadę prawną: „W majątkach ziemskich, częściowo wydzierżawionych, miarodajnym dla obowiązku ubezpieczenia służby domowej na wypadek choroby, w myśl § 1 rozporządzenia z 28 stycznia 1922, poz. 149 Dz. Ust., jest ten obszar ziemi, na którym pracodawca (właściciel, wzgl. dzierżawca) prowadzi gospodarstwo wiejskie na własny rachunek". (Orzecz. N. T. A z 3 czerwca 1931 r. L. rej. 1919/29).

Przegląd ustaw i rozporządzeń.

Okręgi urzędów skarbowych, akcyz i monopoli państwowych na terenie izby skarbowej we Lwowie ustala rozp. Min. Sk. z dn. 6. V. 1931 r. (D. U. R. P. Nr. 52, poz. 433).

Komitet nadawczy w Wilnie dla spraw osadnictwa tworzy rozp. Min. Ref. Roln. z dn. 27. IV. 1931 r. (D. U. R. P. Nr. 53, poz. 439).

Przepisy o izbach przemysłowo-handlowych zmienia rozp. Min. Prz. i H. z dn. 13 V. 1931 r. (D. U. R. P. Nr. 53, poz. 440).

Badanie mięsa przywożonego z zagranicy normuje rozp. Min. Roln. z dn. 5. II. 1931 r. (D. U. R. P. Nr. 54, poz. 443).

Kronika zagraniczna

Sprawy międzynarodowe.

Spadek siły nabywczej rolnictwa.

Według obliczeń niemieckiego instytutu badania konjunktur siła nabywcza rolnictwa w 1930 r. zmniejszyła się w porównaniu do 1929 r.: w Niemczech, Francji, Anglji i Środkowej Ameryce o 10—15%, w Czechosłowacji, Polsce i Brazylji o 20—25%, w Australji, Indjach Holenderskich, Japonji, Chinach i Egipcie o 25—30%, w Kanadzie, Argentynie i Hiszpanji o 30—40%. Naogół w krajach eksportujących artykuły rolnicze siła nabywcza zmalała w silniejszym stopniu.

Przeciętny światowy dochód rolnictwa zmalał o 18%, podczas gdy artykuły przemysłowe staniały zaledwie o 5—10%.

Posiedzenie międzynarodowej Rady Cukrowniczej.

Dnia 22 bm. odbędzie się w Londynie pierwsze posiedzenie Międzynarodowej Rady Cukrowniczej, na którem poza sprawami organizacyjnemi zostanie ustalony program działalności Rady. Program ten można ująć w następujące główne punkty: kontrole nad wprowadzeniem w życie postanowień, zawartej ostatnio w Brukseli konwencji cukrowniczej; opracowanie statystyki konsumcji i zapasów cukru wszystkich członków konwencji oraz innych krajów. Statystyczna kontrola przyrostu, względnie spadku konsumcji i badanie przyczyn, na tenże przyrost, względnie spadek wpływają: badanie środków zwiększenia światowej konsumcji; studjum nad wynalezieniem sposobów po-

lepszenia produkcji, zwiększenia konsumcji oraz kontrolowania obu tych czynników.

Z ramienia polskiego przemysłu cukrowniczego udział w posiedzeniu Rady Cukrowniczej weźmie polska delegacja w składzie następującym: dr. Leon Nowakowski — przewodniczący delegacji, dyr. Karol Sachs, dr. Tadeusz Drzażdżyński i dyr. Banku Cukrownictwa Bolesław Mikulski — członkowie delegacji.

Czechosłowacja.

Ograniczenia przemiałowe.

Importowana mąka pszenna i żytnia może być w okresie do 31 lipca 1931 r. oddawana do obrotu krajowego jedynie w tym wypadku, gdy zmieszana zostaje z conajmniej 50% krajowej mąki pszennej wzgl. 10% krajowej mąki żytniej.

Natomiast w myśl rozporządzenia rządowego w okresie od 13 maja 1931 do 31 sierpnia 1931 sprzedawany chleb, również i zagraniczny, musi być wypieczony albo wyłącznie z mąki niemieszanej albo też z mąki, która zawiera 65% mąki żytniej, a maksimum 25% mąki pszennej.

Dodatki do ceł.

Przeciętna cena świni wynosiła w okresie 1—26 maja 1931 r. 7,37 kor. za 1 kg., czyli o ca 19 halerzy mniej, niż w kwietniu. Stąd też cła na świnie z dn. 10 maja 1931 r. podwyższono o 19 Kc., t.j. z 308 na 327 Kc. za 100 kg. Całkowita należność celna od świń o wadze do 120 kg., wynosić będzie dla państw traktatowych 447, zaś wobec Węgrów 627 Kc., za 100 kg. Ponieważ jednocześnie spadły ceny bydła rogatego z 6,20 6,05 Kc., podwyższono również z dn. 10 maja 1931 r. cło w następujący sposób (za 100 kg. żywej wagi): woły 160 (dotychczas 116), krowy 140 (102), młode bydło i cielęta 130 (93).

Równocześnie podwyższono cło na mięso wszelkiego rodzaju, również wołowe i wieprzowe o 88 Kc. t.j. na 320 Kc. (dotychczas 232 Kc.). Jednocześnie na podstawie przeciętnych cen z okresu marzec, kwiecień, maj, dodatki do ceł od zboża w Czechosłowacji ustalone zostały jak następuje: przy pszenicy — 25 kor. (jak dotychczas), przy życie 30 kor. (dotychczas 46), przy jęczmieniu 19 kor. (dotychczas 22), przy owsie 2 kor. (dotychczas 14), przy mące 51 kor. (dotychczas 65). Nowe dodatki do ceł weszły w życie dnia 8 czerwca rb.

Estonja.

Monopol zbożowy.

W Estonji ustawa o ochronie rolnictwa daje państwu wyłączne prawo importu żyta i mąki żytniej, przyczem prawo to może być wykonywane bądź przy pomocy aparatu administracyjnego państwa, bądź też przez osoby i firmy prywatne, którym państwo swój przywilej odstępuje. Poza żytem rząd ma prawo organizowania przywóz pszenicy i mąki pszennej. Ponadto rząd estoński, zakupuje w drodze bezpośredniej lub pośredniej zboże krajowe po cenie ustalonej. Z przytoczonych przywilejów rząd pozostawia sobie jedynie prawo wykonywania kontroli obrotu zbożowego, oddając go na podstawie specjalnie zawartej umowy ograniczonej liczbie firm prywatnych.

W porównaniu z monopolem norweskim, który posiada specjalny aparat handlowy i importuje zboże na własny rachunek — monopol estoński ma daleko węższy zakres działalności, gdyż rząd nie chciał, względnie nie mógł angażować własnych kapitałów potrzebnych na ten cel.

Zbliżenie gospodarcze z Łotwą.

Ostatni traktat handlowy estońsko-łotewski zafikrawał w taryfie estońskiej 30 stawek i w łotewskiej 29 stawek. Na względnie 29 30 zafiksowanych stawek przypada 17 pozycyj bez cła dla Łotwy i tyleż bez cła dla Estonji.

Jednocześnie ministrowie spraw zagranicznych Estonji i Łotwy postanowili wspólnie śledzić rozwój polityki celnej niemieckiej i postępować soldarnie wobec utrudnień ze strony Niemiec przy imporcie masła. Postanowiono wspólnie dążyć do rozszerzenia rynków zbytu dla masła i w tym celu zorganizować bezpośrednie połączenie okrętowe z portami Belgji, Holandji i Anglji.

Niemcy.

Nowa taryfa kolejowa dla zboża rosyjskiego.

Koleje Rzeszy obniżyły stawki taryfy tranzytowej dla zboża rosyjskiego, w obrocie pomiędzy portami niemieckimi a Austrją, względnie naddunajskiemi stacjami przeładowczemi.

Według nowej taryfy wynoszą zniżki przeciętnie 12 do 15%; tak np. stawka pomiędzy Szczecinem a Passau obniżona została z 1,44 mk. do 1,24 mk. za 100 kg. przy 10 i 15-tonowych ładunkach pomiędzy Hamburgiem a Regensburg z 1,10 do 1,21 mk. Taryfa powyższa ma zastosowanie przy minimalnym rocznym kontyngencie 4.000 ton.

Sprawy polityki rolnej..

Komisja rolna sejmu pruskiego na posiedzeniu odbytem dnia 9 czerwca b. r. odrzuciła wniosek frakcji nacjonalistycznej, aby cła wwozowe niemieckie na bydło i mięso dostosować do stawek celnych na zboże i pasze. Odrzucono dalej wniosek, aby wprowadzić na nowo cła od jęczmienia pastewnego, przymusowe znakowanie wszystkich artykułów rolniczych zagranicznego pochodzenia i aby wypowiedzieć wszystkie umowy handlowe, które sprzeczne są z interesami niemieckiego rolnictwa. Nie znalazł również większości wniosek frakcji nacjonalistycznej, aby przez natychmiastowe ponowne wprowadzenie systemu zwrotu cła przy wywozie świń, mięsa wieprzowego i jego produktów umożliwić większy niż dotąd eksport wspomnianych artykułów zagranicę. Ta ostatnia uchwała może mieć pewne znaczenie dla naszego eksportu trzody do Francji, gdzie spotykamy się z poważną konkurencją niemiecką.

Przywóz i wywóz niektórych artykułów rolniczych w/g Wiadomości Statystycznych G. U. S.

Przywóz

	Sierpień — Maj			
	1930/31	1929/30	1930/31	1929/30
	w tonnach		w 1000 złotych	
Obrot wszystkiemi towarami	2.727.214	3.378.592	1.579.418	2.156.903
Pszenica	2.129	10.973	606	4.401
Żyto	10	806	1	191
Jęczmień	35	113	12	35
Owies	6	2.902	3	680
Kukurydza	12.437	12.389	2.566	3.608
Ryż	41.762	39.999	16.928	19.505
Nasiona oleiste	20.689	19.267	9.364	11.705
Śliwki	8.983	7.500	8.373	8.335
Cytryny i pomarańcze	15.246	15.697	9.318	10.531
Skóry surowe	18.724	14.288	39.563	35.987
Wełna i odpadki	14.601	10.995	56.263	78.457

Wywóz

	Sierpień — Maj			
	1930/31	1929/30	1930/31	1929/30
	w tonnach		w 1000 złotych	
Obrót wszystkiemi towarami	15.590.517	17.343.081	1.788.800	2.379.000
Pszenica	72.568	10.055	17.216	3.974
Żyto	255.122	282.117	41.570	70.088
Jęczmień	125.987	250.239	25.353	69.605
Owies	5.823	66.078	1.130	15.340
Groch	23.602	36.377	9.019	18.125
Fasola	18.255	29.587	8.492	20.791
Nas. rośl. past. i traw	33.378	53.850	21.447	34,483
„ buraków cukr.	5.023	6.313	7.039	10.139
„ oleiste	14.694	28.102	9.647	20.546
Len	5.082	13.531	3.453	13.571
Bydło rogate szt.	32.628	szt. 41.885	17.288	22.294
Trzoda chlewna szt.	540.955	„ 633.746	86.955	131.831
Gęsi szt.	1.304.537	„ 1.349.718	10.780	13.275
Masło tonn	9.279	tonn 10.727	44.096	61.381
Jaja	40 692	45.574	98.351	118.430
Skóry surowe	8.738	6.990	19.848	19.555
Pierze i puch	745	1.804	7.572	12.067
Mąka pszenna i żytnia	87.329	14.582	20.895	6.632
Cukier	303.079	357.979	81.694	144.407
Pasza	159.158	342.885	19.086	64.451
Papierówka	333.832	892.392	17.155	58.741
Kopalniaki	264.160	354.612	13.899	21.490
Kłody, kloce i dłużyce	145.439	344.987	13.956	37.848
Bale, deski i łaty	797.316	784.545	125.818	152.864
Podkłady kolejowe	113 937	199.665	15.709	30.099

REDAKCJA i ADMINISTRACJA WARSZAWA, KOPERNIKA 30. TELEFON Nr. 702-74. P. K. O. Nr. 12.248.
P r e n u m e r a t a: kwartalnie 10.— zł, cena zeszytu 2.— zł. – C e n y o g ł o s z e ń: za wiersz 40 mm, układ czteroszpaltowy na okładce IV — 70 gr, III — 50 gr, II — 60 gr. — W tekście 90 gr, przed tekstem 45 gr, za tekstem 35 gr. — Wkładki kolorowe o 100% drożej. Redakcja rękopisów nie zwraca.
WYDAWCA: ZWIĄZEK ORGANIZACYJ ROLNICZYCH RZPLITEJ POLSKIEJ.
Redaktor odpowiedzialny: Dr. Tadeusz Mincer. — Czcionkami Pomorskiej Drukarni Rolniczej S.A. w Toruniu